

Admonitio de Theodori Bezae, aduersus D. Pappum, libello,

<https://hdl.handle.net/1874/424758>

Admonitio
DE THEODORI
BEZÆ, ADVERSUS D.
PAPPVM, LIBELLO,

SCRIPTA

A

M. Vvilhelmo Holdero, Ecclesiæ Stutgar-
dianæ ministro,

Cum Præfatione Collegij Theologici Tubingensis,

Malo nodo malus quarendus est cuneus.

TUBINGÆ

Excudebat Georgius Gruppenbachius,

Anno 1580.

COLLEGIVM STVDII

THEOLOGICI TVBINGENSIS

Lecturis salutem.

HISTORIA SACRA DOCET, POPVLVM
 Hebraeum reuersum e seruitute Babylonica, ac vrbis tems
 pliꝫ ruinas instaurantem, à propinquis populis, incurfiones
 facientibus, ita fuisse vexatum, vt à cæpto opere difceden-
 dum fuerit, nifi vna manu operas faceret, altera autem armatus vim
 hoftilem propulfaret. Et sanè hac in parte Nehemiae animi magnitudo
 merito laudatur, qui Hebraeos subindè adhortabatur, ne in eo opere de-
 ficerent, in quo Deum fe fcirent habere Architectum & procectorem.
 Itaq; & noua Hierofolyma tum surgebant, & templum reparatum eſt:
 qua res ad immortalẽ gloriam eius feculi pertinet. Fuit enim templum
 pofterius, Prophetæ etiam teſte, mole quidem, quàm illud Solomoni an-
 guſtius, re autem vera anguſtius: quòd non modò ſicut & illud prius, ty-
 pus eſſet venturi Chriſti, ſed quòd in eo Dominus docturus & editurus
 miracula, ipſum autem duraturum eſſet, donec grande illud templum
 Domini, cuius termini ijdem ſunt, qui orbis terrarum, ab Apoſtoliſ &
 doctõribus noui Teſtamenti adificaretur: & ſuperſtrueretur ſummo
 angulari lapidi Jeſu Chriſto.

Sed qua veteris illius templi, ab Hebrais inſtaurati, eadem etiam
 Noui illius fortuna fuit. Nam cum Apoſtoli tantũ opus molirentur,
 omnium ordinũ homines, quaſi coniuratione facta, impedire illud conati
 ſunt. Itaq; Apoſtoli nõ ſolũ in animis hominũ felicem hanc architecto-
 nicam inſtituerunt, ſed armis Scripturarũ ſpiritalibus illis, Hebraeo-
 rũ & Gentium tela, argumenta videlicet, calumnias & blaſphemias,
 quibus illi euertere & opprimere doctrinam illam veritatis cupiebant,
 propulſarunt. Deinde cum naſcentem poſt Apoſtolos Eccleſiam, nõ mi-
 nus acerbã tempora exciperent: & innumerabiles propè homines, in oĩs
 occaſiones impediendæ adificationis templi Domini intenti eſſent, boni
 & docti viri, quos hodie Patres vocamus, ſedulò in hoc incubuerunt, vt
 domus illa Domini contra inſultus hereticorum facta recta eſſet.
 Noq;

Præfatio.

Neq̄ enim ipsis tam elaborandū fuit, vt fundamenta doctrina Euangelica, in animis hominū probè iacerentur, quàm vt syncerior doctrina incorrupta, ad posteritatem transmitteretur. Hinc insigniū virorū lucubrationes, contra Hæreticos hodiè extant: quibus docemur, præcos illos homines, acerrimos veritatis propugnatores fuisse. Iam verò, cum post verè Babylonicam seruitutem, Romanensem illā, singulari Dei beneficio, in hac mundi senectā, per D. Lutherum, virum omni seculorum memoria dignissimum, ex ruinis humanarum traditionum, instauratum esset templum Domini: & Christus, cuius illud antiquum templum typus fuit, & in quo tota crescit structura, luculentius quàm superioribus temporibus, ex sacris demonstratus esset, incredibile est, quàm multi se huic tam necessaria instauratiōi opposuerint. Sed in his templi & sacrae structurae oppugnatoribus, præcipui fuerunt Sacramentarij, qui surgentem ex fundamentis domū Domini, si vlla ratione possent, labefactare studuerunt. Quanquam enim illi in cæteris cū Luthero facere viderētur, tamē negata vera corporis & sanguinis Christi in cœna præsentia, cuniculos clam egerūt, vt maiestati hominis Christi detraberetur.

Quòd cum prævideret incomparabilis exempli vir, D. Lutherus, nō iam malleo duntaxat ad ædificationem, sed gladio verbi Dei contra eos vtendū existimauit: et iam olim ostendit, nō modò agi de cœna Domini, sed de Christi Seruatoris Maiestate: quæ si ex animis hominū amittatur, dubiū nō esse, quin in ipsis collapsura sit tota Religio: quæ soli Christo innititur. In hac contra fanaticos dimicatione fidsimos præsertim habuit, Brentiū, Pomeranū, Iustū Ionam & alios, qui partim viua voce, partim aut scriptis suis, acriter cōtra aduersarios pugnauerunt. Vt autē illi Heroēs magno se animo istis opposuerūt, ita contrā factio Sacramentariorum toto conatu aduersus eos insurrexit. Hodie etiam cum nostri instaurare ruinas domus Domini, omni cura & diligentia conantur, illi renouare pugnas & concertationes subinde cupiunt: hostes pacis & piæ concordia. Quòd vel ex ijs solis actionibus videre est, quas illi multiplices summa astucia, contra eos, qui hodie ad concordiam summo studio elaborant, concionibus & scriptis susceperunt. In

Præfatio.

quibus sanè omnibus hoc agunt, ut pios architectos, omni colorū genere obruant: & in societatem huius belli, Philosophos, Medicos, Rhetores, Grammaticos, pertrahunt: tantum in illis oppugnanda veritatis studiū est. Quanquam autem Philosophiæ suam laudē relinquimus, si ea meminert, se in domo Domini non dominari, sed seruam esse, tamen quis ferat, ut ea veluti altera Agar, contra Saram, Sacram videlicet Scripturam insurgat: & neget corpus & sanguinem Christi in cœna exhiberi, quia ea locis inclusa, alibi esse nequeant: & hoc ne diuina quidem virtute ut aliter sit, effici posse: tam enim sublimes famula illa alit spiritus, ut sine loco, præsentiam corporis, omni modo & ratione neget. Sed ita illi homines varij sunt, ut cum modò præsidio Philosophiæ veluti armis quibusdam, ad opprimendam veritatē fuerint abusi, mox eandem quoq; peruertant, & ea afferant, quæ cū omni Philosophiâ pugnent. Verbi gratia, cum malunt dicere, oculum per animam videre, quàm animam per oculum. Cum tamen docta antiquitas, præpositione PER de causa instrumentali loquens, semper utatur. Quod cum ex alijs, eū verò Aristotele & Alexandro Aphrodisiensi eius commentatore expeditū est probare. Ita enim Aristoteles de sensu & sensili in libro primo scribit: ἢ ἢ αἰσθησις ὅτι ΔΙΑ σώματ' ἔγινε τῆ ψυχῆ δῦλον. Et Alexander præpositionem ΔΙ' repetit: ἢ γὰρ ἀντοθεμ εἰσργεῖς, ἢ τὰς αἰσθησις, ΔΙΑ σώματι καὶ ὀργάνω γίνεσθαι, & paulo post: ἢ τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι ἔστι, ἢ αἰσθητῶν ἀνελελαμβάνεσθαι, ΔΙΑ τ' αἰσθησιῶν ἢ ὅτι ΣΩΜΑΤΑ. Deinde confiteri illi coguntur, si hac phrasi uti velint, non iam corpus humanū animæ organū (quod tamē in definitione eius est: cum dicatur ἐπιτέχνησθαι σώματ' ὀργανικῶς) sed contra animam corporis instrumentū esse. Nec est quòd nobis falsè obijciant, aliud esse malleum, aliud artificicè: absurditate quadā nostram sententiam refutaturi. Aristoteles enim vno verbo rationes diuersas ὀργάνων, distinguit: cū in Ethicis ad Eudemū scribit, σώμα ἐστὶν ὀργανον σὺμφυτον, instrumentū autem artificicè, esse ὡσπερ δὲ δὸν ἢ ψυχῆ. Ita ergo Philosophi isti in illo calore certaminis, sui obliuiscuntur, ut in accurata philosophandi ratione, principia Philosophicæ negent, & phrasas quibus omnes Philosophi vsi sunt, ἀνερολογίας vocēt.

Sapè

Præfatio.

Sæpè etiam similitudines ex Philosophia sumptas, intempestivè ad res Theologicas adiungunt: cum tamen ea in ordinem rerum illarum naturalium cogenda non sint. Quàm enim inepta est similitudo illa capit is & membrorum, (quam non eo sensu, quo egregiè à D. Paulo in Corinthijs usurpat a fuit, ad persuadendum videlicet hominibus amorè mutuum, afferunt) sed hoc efficere volunt, cum membrorū nulla fiat distractio & diuulsio, quamvis caput eo loco non sit, quo pedes, ita nequaquam separari naturas in Christo, si maximè eius humana natura non ubiq; cū diuina præsens sit. Afferunt præterea Oceanum, Antuerpiam, planetarum orbis, Solem & radios, quos ille in totum mundum diffundat. Quid autem crassius ad hanc tantam & cœlestem causam afferri potest, quàm quòd diuinam naturam diffusam in toto orbe esse, & per attingentiã quandam alteri coniungi imaginantur: quemadmodum caput pedibus iunctū est per media membra: & Sol in rebus inferioribus, radijs suis præsens esse dicitur: aut deniq; sicut Antuerpia mari alluitur, quod tamen sese latissimè diffundit? Profectò disputatores illi, ne Aristotelem quidem, si ex inferis reuocari posset, equū essent habituri. Cum enim is senserit Deum esse Ens simplicissimum, & proinde partè extra partem non habere, nunquam concederet, eum instar maris aut radorum diffusum, & ea ratione res alias attingere. Et ridiculū profectò est, quòd illi nugantur, nos corporis Christi diffusionem quandam & extensionem facere, (quod tamè ex nostrorū scriptis nequaquam probari potest) nec inzerim animadvertunt, se mentè illam simplicissimam, quæ mole prædita nõ est, veluti radios, aut mare ad quatuor partes orbis cõtra omnes & Philosophicas & Theologicas rationes extendere. Quòd si id, de quo nemo eruditus vnquam dubitauit, concesserint, λόγος simplicissimum, ubiq; totum esse, quem colorem tandem allaturi sunt contra manifestissimam & inuictam veritatem: cū nos ex eo hoc rectè conficiamus, λόγος humanam naturam ubiq; secum habere: quia eam non aliqua sua parte (vt qui omni partitione careat) sed totus totam assumpserit? Et hæc sanè idcirco attulimus, vt ostendamus, quàm ineptè illi philosophètur: & tela ex rerum natura afferre, & contra nos vibrare conentur: quæ ta-

Præfatio.

men nulla consequentia, nullo fundamento, nulla solida ratione, que vel ipsis Philosophis probari possit, ad suam causam adiungant. De vno telorum genere diximus: sed & Patrū contra nos testimonia torquent: verū ita, vt ea mirum in modum contorqueant: quod ijs manifestum est, qui antecedentia & consequentia, in Patrum scriptis, & eorum imprimis institutum diligentius perpenderit. Præterea cum verecundia fines dudum transferint, vt nauiter impudentes sint, eos etiam patronos erroris sui facere student, quos sciunt se perpetuos hostes, & aduersarios habuisse, Lutherum videlicet & Brentium: quos tamen defunctos, lucubrations sue ita ab hoc crimine defendunt, vt mirū sit, ab aduersarijs, ex ipsorū libris integumenta quæri causa tam putida. At cum tela illa ineptè vibrata, obiectis luculentissimis testimonijs illorū authorū excutiuntur, aiūt se ab iratis illis ad sobrios & placidos prouocare: cū tamē in illorū scriptis perpetua & constās sententiā de sacro illo epulo habeatur.

Porro, cum ne hoc quidem armorū genere se proficere aliquid intelligunt, interdū nostrorū verba (quod Basilius de Hæreticis sui temporis eruditè dixit) suffuratur, vt incauto lectori fucū faciant: quasi dextere de doctrina cœnæ dominicæ sentiant. Sed mox se ipsos produnt, cum blasphema cōtra sacratissimā cœnam, & Christi hominis Maiestatem afferunt. Itaq; nō iam cōtra solos doctores, sed ipsum Dominū dimicant. Quām. n. tetrū est, quod illi palam dicere audent, tantū abesse carnē Christi à S. cœnā, quantū absit supremū cælum ab infima terra: cum tamen seruator Dominus testetur, se in hoc sacro epulo, verum corpus & sanguinē suum exhibere? Iam verò illud quis ferat, quod in hoc libello, Beza cōtra maiestatem Christi euomuit potius quàm scripsit: humanam Christi naturā, in resuscitando Lazaro, secundum animam quidem, voluntatem duntaxat, secundum corpus autem hanc vocem accommodasse, Lazare veni foras: diuinitatē verò resuscitationis causam fuisse? An verò humanæ Christi naturæ plus tribuendum non est, quàm Petro: qui & Thabitam resuscitare voluit, & in nomine Iesu eam resurgere iussit? Quomodo autem Beza dicet carnem Christi viuificam, cum præter vocē nihil ei tribuat: ac disertè dicat, diuinitatem hoc miraculum edidisse? Fallebatur

Præfatio.

ergo D. Athanasius, qui luculenter scripsit, Deum λόγος unicum homi-
ni, edere prodigia, nō separatim à natura assumpta: sed placuisse ei, PER
IPSA M, IN IPSA, CVM IPSA, potentiam suam diuinā ex-
erere? Errauit ergo Cyrillus, qui multis locis carnem Christi asserit es-
se viuificam? Aut vanāne fuit gloriatio, cum diceret Dominus, sibi oēm
potestatem datā in celo & in terra? Nam si omnis potestas filio homi-
nis data est, quod eos fateri necesse est, cur Bexa ei præter consensum &
uocem nihil relinquit? & eum quasi in Apostolorum ordinem cogit: qui
& ipsi in edendis miraculis uerumq; habuerunt. Quòd si in eis rebus, que
nobis aduersæ eueniūt, sola diuinitate Christi iuuamur, cur carnē eius,
cū diuinitate adoramus? cur nō λόγος, quando precamur, à filio Maria
separamus? Quis non cū sancto Basilio dicat, hæc esse tela in cælū contra
filium hominis vibrata: & cum D. Chrystomo, eos homines denuò Chri-
stum crucifigere? Caterum ut blasphemijs Christum ipsum, ita conuiuijs,
calumnijs propè infinitis, viros optimos, & in his D. Brentium præcipuè
percutit: multo deteriores hostibus populi Dei, qui restaurationē urbis &
templi impedire conabantur. Nam illi uiuos duntaxat vulnerabant, hi
defunctis non parcunt: sed lingua sua, qua gladios acutissimos, ac ad
omnes calumniarum occasiones paratissimos, circumferunt, homines in-
nocentissimos, & præclare de uniuersa Ecclesia meritos sauciare conā-
tur. Et quos aliqui ex istis, uiuos colere uidebantur, nunc uita fun-
ctos, omni criminationum & calumniarum genere, ueluti cōfertissimis
telis, obruere conantur. Cum ergo boni omnes uideant, Sacramentarios
toro conatu, aduersus pios architectos templi spiritualis, insurgere, &
eos inprimis, qui gloriam Seruatoris Domini sartam tectā uolunt, nemo
sanus & pius damnare eorum studium debet, qui se illis Maiestatis &
gloria Christi hostibus, fortiter opponunt: & cum fideliter domi doceant,
ac quasi malleos una manu teneāt, gladijs etiam spiritualibus, aduersus
factionē Cinglianā utantur: ne opus illud Sacri tēpli impediatur. Neq;
enim audire di sunt quidā intēpestiuè urbani, qui disputationes illas λό-
γος αχτας, & ostentationē potius ingeniorū, quàm studiū promouēda pie-
tatis esse dicunt. Nam illi certè non intelligūt, permagnā rem Eccle-
sia agi,

Præfatio.

fiæ agi, in qua omnibus toto conatu elaborandū sit. Nam si Christo Domino nihil maius hic orbis habet, si ad solidas consolationes nihil nobis Christi gloria & maiestate (quā ille ad nostra emolumentā adiunxit) antiquius, nullo certè modo tanta causa, silentio & negligētia prodēda est.

Quare cū pietate & doctrina egregius vir, D. M. V. Wilhelmus Holderus, Ecclesiæ Stuegardianæ Ecclesiastes fidelissimus, in illorū vniuersitatē numero sit, & non solum eruditè, sed magno etiam animo tela aduersariorum, scuto verbi Dei represserit & excusserit, & ab hominibus præclare de Ecclesiā meritīs, calumnias quibus defuncti illi onerantur, depulerit, sempiterna laude dignus est. Et quidem cū ille pro sua modestia, librum suum nobis offerret, vt iudicij nostri & consensus publicam etiam testificationē, si ille nobis probaretur, perhiberemus, haud grauatè hoc fecimus, partim quidem, vt ad posteritatem etiam testatum faceremus, intemperiem Cinglianorum maiorem in modum nobis displicere: partim vt non possemus videri officio defuisse. Nam cū in Beza libro, primū Brentius charissimus præceptor noster petatur, dein de clarissimi, & incomparabiles nobisq; coniunctissimi viri, D. D. Iacobus Andrea, Præpositus & Cancellarius Tubingensis, D. D. Lucas Osiander, aula Illustr. Principis nostri cōcionator, & Celsitatis ipsius à cōsilijs Ecclesiasticis, indignis modis tractetur, & mirificè ea doctrina exagitetur, quā syncerā, puram, & aduersus portas inferorū firmā nouimus, libro M. Holderi nostram sententiam ascribendam esse existimauimus.

Idq; eo consilio fecimus, vt intelligant vniuersi, nos à corruptelis fanaticorū toto animo abhorrere: & Christū Opt. Max. precari, vt contra furores Caluinianorū, subindè excitet viros doctos & cordatos, qui hæreses illorū solidis Scripturæ fundamētis refutet: vt syncerior doctrina de sacra cœna, & Christi Maiestate, ad oēm posteritatem conseruetur. Nec de voluntate Dñi nos dubitare sinit, illa præclara eius vox, cū inquit: Ero vobiscum vsq; ad consummationem mūdi. Nam cū Historia nos doceant, eum Cerinthi, Arrij, & aliorum hæreses profligasse, qui de Maiestate & Lōy perperam senserunt, non dubia in spe sumus, eum hoc etiam gloriæ & Maiestatis suæ secundum humanam naturam hostes, Spiritu oris sui propediem consecuturum esse.

Smidty
op. h. h. h.
h. h. h.

I.

DE THEODORI

BEZÆ, ADVERSUS D.

PAPPVM, LIBELLO, AD

pium Lectorem Authoris
præfatio.

Beza hinc pappo
mouem apse iudi
pappo et hinc se ut
rhuing

ANNVS IAM AGITVR SEPTI- Liber Beza, Na-
mus, quo Vespertilio quadam, Luscinia nomen thanaëlis nomi-
mentita, ex prodigioso, nescio quo, tenebrarum ne euulgatus.
loco, temerè in lucem progressa, pluribus partim
Germania angulis, clanculum sese insinuauit.

Et si verò, more suo, in omnem ferendarum liti-
um occasionem, intentus tenebrio ille esset, cælum terra miscere pa-
ratus, si vel asinus canem momordisset: tamen quia agrestem suem,
quod dicitur, irritare, prudens nemo vellet, totos ferè quinq; annos, Theopoli excu-
vori compos fieri, vt illicigator iste non potuit. Etenim, quòd non sus dicebatur,
patria solum & professionis, sed & proprij nominis lucifugam hunc qui Geneva im-
puduisse, pleriq; intelligerent, nihil admodum honesti, aut liberalis pressus erat.
animi, ipsi esse, etiam sine cribro diuinabant. Et quia ex titulo, Titulus libri
quem vniuersum ex mendacijs conflatum animaduvertebant, de co- erat: Pro
to libro, coniecturam ipsis capere, non magis esset difficile, quàm ex vera presen-
cantu dignoscere cuculum: vanitatem eius responsione prorsus in- tia Christi in
dignam censebant. Coena, aduersus
Sacramentario-
rum errorem
Homiliae duae.

Cum itaq; res ex voto & animi sententia nequaquam succederet, quid fecerit audi: exhibentur ipsi cuiusdam, proditorum eius opera, pauculae pagellae manu scriptae: ille, quòd aliter nõ posset, cupidissime eas arripit, & Bezam Geneuensem se fatetur, cumq; authorem ignoraret, tamen ne periret ipsi, tam pulchra scilicet occasio, authorem ipsemet sibi fingit, & proiecta animi intemperie, D. D. Io-

A

annem

Præfatio Authoris.

annem Pappum, Argentinenſis ſchola & Eccleſia miniſtrum & Profefſorem, publicè, ſed falſò, eius inſimulat. Neg. in unum eum (quem putat) authorem, ſed pleroſq; omnes totius Germaniæ inſigniores Theologos inſurgens, tanquam pro aris & focis pugnatorus, plenis velis remisq; inuebitur. Etsi verò pij nonnulli dolerent plurimum, neminem hæcenus prodire, qui nimiam hominis petulantiam contunderet: tamen quia certo conſilio id fieri, & ego exiſtimarem, quòd Camarinam mouere nemo lubens vellet, nec ego profectò vnquam manus in flammam, niſi petiitum id à me fuiſſet. Poſtquam enim liber ille, etiam in manus non inſimæ ſortis hominum, neſcio quo pacto, perueniſſet, illi autem pro pietate ſua impudentiam iſtam ferrent indigniſſimè: poſtularunt, vt quod meum (ſanè tenue) de hoc libro eſſet iudiciũ, liberè & pingui omnino Mimerua profiterer. Etsi autem Augiæ ſtabulum purgare, quàm hæc tantas ſordes eluere, minùs forte moleſtum fuiſſet, (quamuis ſimi tantum habuiſſe illud dicatur, quantũ ter mille boues, pluribus etiam annis reddere potuiſſent) tamen cum, quod petiſſent illi, negare mihi iam ampliùs non eſſet integrum, vel inuito & nauſeanti deuo-
 uorandum id eadum fuit. Hoc itaq; breui libello, quæ mea de præcipuis duntaxat eſſet ſententia, monere ſolum, & quaſi digitum intendere volui. Quod ſi Bexæ paulò duriora iſta videbuntur, ſimplicitati meæ aliquid tribuat. Etenim, vt ille apud Comicum inquit: Ruſticanus ego ſum, & ligonem ligonem appello: reliqua verò ſibi imputet. Neg. enim ignorat illud, quod dicitur: Crudelē medicum intemperans ager
 facit.

QUæ igitur Beza, toto hoc libro, sanè plurima, inepte partim, partim impiè contra personam Christi, & veram corporis & sanguinis eius, in sacra Cœna, præsentiam, euomuit: breuiter ad quatuor ferè, ceu summa capita, reuocari posse videntur. Quædam enim vera dicit, quædam verisimilia, plurima falsa, pleraq; verò per calumniam conficta. De his, volente Domino, dicam ordine, & quoad eius fieri potest, breuiter etiam, & perspicuè.

C A P V T I.

De veris.

ET si autem veri propè nihil, aut certè parùm admodum, totus ille liber habet: istud tamen verissimum est, Bezam, quid tum ipse, tum socij eius, de vera præsentia corporis & sanguinis Christi in Cœna, sentiant, verè interdū, & sine dolo exposuisse. Cum enim aliàs nihil minùs docuisse videri velint, quàm panem & vinum in sacra cœna, esse nuda signa, symbola, & figuras absentis corporis & sanguinis Christi, atq; insignem sibi à nostris iniuriam fieri, subinde clamitent: sicut & hoc ipso libro Beza conqueritur, aberrare D. Pappum, neq; enim se vnquam inficiatum, corpus Domini **P R A E S E N S** esse in Cœna: tamen quod aliàs variè inuoluit, tegitq; mirificè, id hoc libro, nonnunquam, quasi sui oblitus, prodit aperte.

Qualem enim præsentiam intelligat, similitudine **S O L I S**, (qua vtitur) abundè demonstrat: quem in cœlo existentem, radijs tamen suis nos calefacere, ait, etsi in terram ad nos non descendat.

*K. h. y. d. u. l. h. u. s. d. h. i.
quæst. i. c. u. l. t. u. s. f. r. o. g. a.
qui p. p. p. u. u. d. i. n. g.*

Pag. 124.

Pag. 121.

4 De Theod. Beza, aduersus

Pag. 123. Similiter, cum docet, non alia ratione præsentem esse Christum in cœna, quàm OLIM sanctis PATRIBVS, hoc est, tam absentem, quàm cum nondum esset in rerum natura. Ita enim Beza ipse sese explicat, dicens: RE IPSA non

Pag. 124. dum in rerum natura humanitas ipsius erat, nedum, vt realiter veteribus illis symbolis inexistet.

Pag. 126. Quemadmodum & paulò post id ipsum amplius confirmat, cum inquit: FIDE nobis præsentia sunt, & quæ absunt, & quæ nondum sunt, cum fides sit vniuersalis rerum non existentium.

Pag. 134. Ita, cum scribit, non magis præsentem esse nobis Christum, secundum humanam suam naturam, quàm Regem Hispaniarum Indiæ Orientali vel Occidentali, quarum naturam, opinor, nisi depictam fortè vidit.

Pag. 65.
Pag. 111, 63. Quod & in posteriori Hom. Nathanaelis affirmat, cum inquit: NIHIL sanè aliud in SACRAMENTIS, quàm in simplici VERBO præberi, & à credentibus accipi.

Nathanaele
pag. 68. Idem docet, non magis adesse corpus & sanguinem Christi, cum pane & vino Cœnæ, quàm sanguinem eius cum aqua baptismi, qui tamen SIGNIFICATIVS tantum sit. Et quod pro vero Imperatore Christo, quem requirimus, STATVAM eius Beza statuarius collocat.

Pag. 129. Imò, si maximè hoc posset Christus (quod hæcenus quidem, & fortè etiamnum hodie, in controuersia apud eos positum est) adesse tamen suo corpore non velle.

Pag. 64. Hinc posteriori Hom. Nathanaelis, Sacramentalem panis & vini, cum corpore & sanguine Christi, coniunctionem, atq; præsentiam, ita definit, vt sit: quæ ex diuina institutione, quod signis adhibitis SIGNIFICATIVR, quantum uis PROCVL nunc ABSENS, (nempe Christus ipse secundum carnem) verè tamen, S. sancti virtute, & spirituali modo, fruendum præbeatur.

D. Pappum, libello, admonitio. 5

In primis verò admodum luculenter hoc libello, cum ait ad D. Pappum: Ego non video, quæ possis inficiari, non tantum ipsius mortis, sed etiam ipsiusmet corporis Christi, pro nobis traditi, & sanguinis pro nobis effusi, visibilia *ἄρτι τῶν* nobis, ad excitandam eorum etiam ipsorum recordationem, præberi, certè ut in sese ac **RE IPSA ABSENTIVM**. Certè (inquit ille) ut in sese, & re ipsa absentium. Quorum enim, ait, si res ipsæ **PRÆSENTES** sisterentur, illa *ἄρτι τῶν* adhererentur?

“ Pag. 111.

Et, ut semel, quid velit, dicat, nullam in sacra cœna corporis nostri actionem esse, affirmat, præter **MERAM** ipsam symbolorum acceptionem. “

“ Pag. 121.

Hoc ergo vult Beza, ut, quantumcunq; illi nobiscum loquantur, atq; verbis speciosis veram præsentiam corporis & sanguinis Christi in sacra Cœna prædicent: certò tamen nobis persuadeamus, omnem illum verborum apparatus, uniuersam illam dicendi rationem, duntaxat ad decipiendũ simpliciores comparatã, & institutã esse, cum præter nuda signa & symbola, corporis & sanguinis Christi, **PROCVL ABSENTIVM**, in cœna nihil adesse existiment: nihil, inquam, adesse, præberi aut accipi, quàm tantum visibilia *ἄρτι τῶν* (panem & vinũ) in **RECORDATIONEM** corporis & sanguinis Christi, utpotè in **SESE** ac **RE IPSA ABSENTIVM**, **PROCVL**, inquam, **ABSENTIVM**. Et hæc tenus profectò, Beza Nathanael est. Et si enim verè Israhelita non sit, sed potius Thomas quispiam incredulus, ut qui Christi carnis præsentiam, tantisper credere recusat, do nec oculi videant, & manus palpent, (de quo suo loco) neq; etiam, quæ dicit, in sese, ac re ipsa vera sint: tamen, quòd sine dolo, quid ipse sentiat, profiteatur, Nathanaelis nomen concesserim.

Obtestamur autem hoc loco omnes, quotquot vel dō recte, vel obliquē Calviniano dogmati fauent, vt tandem oculos aperiant: nec, quia ipsi nihil vident, cecos nos iudicent. Obscramus eos summopere, ne boues marinos nos, hoc est, fungos & stipites existiment, qui prorsus nihil intelligant: sed ne trunci ipsi sint videant. Ad ipsorum prouocamus conscientias, vt dicant nobis, hæc ne sit de rebus inanis contentio? λογωμαχία ne tantum sit, & de verbis, nō rebus ipsis, dissidium? An ne partibus pulchrē ad eō inter se conueniat? Nec de vera præsentia, sed tantum de modo controuertatur? Ego sanē sic iudico, eos, qui ita sentiant, aut prorsus nihil intelligere, aut candidē, & bona fide, nobiscum non agere.

Isthæc autem conuellere prolixē, quid opusest? Cum pijs animis vel auditu horrenda sint, in Deum autem planē impia & blasphema, quorum etiā authorem ipsum sapius pudeat. Id vt pijs omnes intelligant, ex pluribus Beza, paucula adferam, quæ cum sese mutuō tollant, destruant, atque refutent, ego labore isto subleuatus fuero.

DE COENA DOMI-

NI, FARELLI ET BEZÆ MANV

scripta Confessio, Illustrissimo Principi, ac D. Domino

Christophoro Duci V'irtembergico, pia

& excellentis memoria,

exhibita.

FAtemur ergo in Cœna, non omnia modo Christibez
nescia, sed IPSAM FILII HOMINIS SVBS
STAN-

D. Pappum, libello, admonitio. 7

STANTIAM, ipsam (inquam) VERAM CARNEM
(quam Verbum æternum in perpetuam personæ unitatem
assumpsit, in qua natus est, & passus pro nobis, resurrexit,
& ascendit ad cœlos) & verum illum sanguinem, quem
fudit pro nobis, non SIGNIFICARI duntaxat, aut tan-
tum symbolicè, figuratè, vel typicè, tanquam ABSEN-
TIS MEMORIAM proponi, sed verè & certò repræsenti-
tari, exhiberi, & communicanda offerri.

Libro contra Brentium, pag. 467. & 408.

Quid enim amplius poni in Cœna potest, quàm nos
ponamus? aiunt: non tantum symbola, sed etiam rem ipsam,
id est, corpus illud ipsum, quod traditum est pro nobis, &
sanguinem Domini pro nobis fufum, verè communicari:
ASSENTIMVR. Quid enim esset alioqui Cœna Do-
mini, nisi ludicrum spectaculum? Ergo nec de symbolis,
nec de re ipsa inter nos controuertitur.

Eodem libro, pag. 244.

Etiamsi inquit: (Brentium intelligit) nonnulli veterum
panem & vinum cœnæ Dominicæ vocant mysteria, sym-
bola, Sacramenta, signa & figuras: tamen non sentiunt, ea
esse signa seu figuras RERVM ABSENTIVM, sed
PRÆSENTIVM: ASSENTIMVR, ait ille.

Idem libro aduersus D. Pappum, pag. 124.

Rursum aberras à nostro argumento. Neq; enim VN-
quam inficiatus sum, corpus Domini PRÆSENS
esse in Cœna.

In Apologia ad Acta Torgensia, pag. 49.

Itaque **CORPORALEM**, id est, ipsiusmet Christi corporis perceptionem, ac, *ουρανίαν*, **MINIME** tollimus ex cœna. Ibidem: Nos eorum quoque opinionem repudiamus, qui **VERAM** rerum significatarum cum signis cœnæ iunctionem negant. Hæc Bezae verba sunt.

Atqui hoc quid est? Fateri, ipsam filij hominis **SUBSTANTIAM**, ipsam **VERAM** **CARNEM** eius, **VERE** & **CERTO** offerri & exhiberi: & interim scribere, non magis adesse, vel exhiberi eam in cœna, quam sanguinem cum aqua in baptismo, qui **SIGNIFICATIVUS** tantum sit. Quid hoc est: assentiri nobis, non nuda tantum symbola ponenda in sacra Cœna, non, inquam, panem & vinum mysteria, symbola, signa, figuras, rerum **ABSENTIVM**, sed **PRÆSENTIVM** affirmare, res item significatas cum ipsis signis **VERE** coniungi: & docere interim, non magis cum symbolis & signis coniungi aut præsentia esse, quam cum **VETERIBVS** illis signis, de quibus tamen simul dicas, rem ipsam nondum in rerum natura fuisse, nedum ut realiter illis veteribus signis inexistere. Quid hoc, inquam, est: protestari quasi de luculenta iniuria, nunquam se inficiatur, corpus Domini **PRÆSENS** esse in Cœna, non tollere sese **CORPORALEM** perceptionem ipsiusmet Christi corporis è Cœna: & interea de Cathedra profiteri, **NIHIL** sanè aliud in **SACRAMENTIS**, quam in simplici **VERBO** præberi, vel à credentibus accipi. Quid tandem hoc est: dicere, veram carnem & verum sanguinem Christi in Cœna non **SIGNIFICATIVUM** tantum, aut duntaxat symbolicè, figuratè, vel typicè, tanquam **ABSENTIS** **MEMORIAM**, proponi: sed verè & certò exhiberi: & alta voce asse-

D. Pappum, libello, admonitio. 9

ce afferere, praeberi in Coena panem & vinum, visibilia
corporis & sanguinis Christi, ad excitandam horu
ipsorum recordationem, certè vt in sese ac RE IPSA AB
SENTIVM, & quidem procul absentium, sicuti solis &
Hispaniarum Regis exemplo amplius ille declarauit. An
non hoc est vertiginis spiritu agitari? An nō hæ furia sunt?
An non hoc verè est duabus sellis sedere? Alterum pedem
in calceo, alterum in pelui habere? An non hoc est Proteo
& Chamæleonte mutabiliorem esse? Et, vt vno comple
ctar fasces, calidum & frigidum simul ex vno ore efflare?

Et si autem non ignorem, quo pacto eludere ista, atque
Deo & Ecclesiae eius illudere, Luciani isti soleant: hoc tamè
perspicuè affirmo, viri boni nequaquam esse, pij verò &
Christiani multò minus, in hunc modum tergiversari, & fa
cilitate simplicium malitiosè abuti: sed aperte potius agere
& ingenuè: utpote in re seria & momenti maximi. Sum
psit ille sibi Nathanaelis nomen, at quàm temerè? In hoc
enim dolum non esse, dixit, in cuius ore dolus inuentus nō *Ioan. 1.*
est: Ille verò præter fraudes & mille dolos, quid quæso hæ
bet? Ad D. Pappum ille ait, inter bonos benè agier oportet: *Pag. 107.*
hoccine est benè agere? fucum facere, & in laqueum in
cautos inducere? scilicet: aut ergo bonos nos non iudicat,
quibus perpetuò mediū ostendit digitum, aut (quod facilius
etiam persuaserit) ipse bonus nō est. In D. Pappo per ludis
brium plusculū scientiæ requirit, absolutæ scilicet eruditio
nis Theologus, nec anser inter olores: nos seriò, candoris
plusculum, & bonæ fidei, imò plurimum in ipso desidera
mus, petentes, vt quia iam alterum pedem in cymba Char
rontis habet, agat constanter & syncerè, nec aliud stans,
aliud sedens, loquatur.

De Theod. Beza, aduersus

Et quia Nathanaelis nomen sibi vindicat, (etsi, omnino præter meritum tributum ei sit) meminerit tandem eum, qui Nathanaelem sub ficu vidit, & quem ipse summo conatur oppugnat, etiam ima cordis eius penetralia in conspectu habere. Ideò serio secum cogitet, oro, quid illud sit, quod ante aliquot annos de confessione, quam dixi, in hunc modum scripsit: Ita autem sit nobis Deus omnipotens propitijs, vt nihil hic scripserit calamus, quod animus **CANDIDVS & SIMPLEX** non dictarit. Quæ si tunc verè & candidè scripsit: quid nunc pro leone murem, pro lana pilos, quid umbram pro corpore, & pro nucleo putamina (vt in pro uerbio est) nobis ostendit? immemor eius, quod dicitur, multa nòris oportet, quibus Deum fallas. Nunc aliquot veteris Ecclesiæ testimonia subiiciam, quibus istam Cinglianorum sententiam prorsus repudiant.

Augustinus ad Neophytos, &c.

Hoc accipite in pane, quod pependit in cruce: hoc accipite in calice, quod effusum est e Christi latere. Erit enim illi **MORS** non vita, qui **MENDACEM PVTAVERIT CHRISTVM**.

Augustinus contra aduers. legis lib. 2.

Cap. 9.

Nos mediatorum Dei & hominum, Iesum Christum, carnem suam manducandam, bibendumq; sanguinem, dantem, fideli corde atque **ORE** suscipimus.

Theophylactus in Mattheum.

Porrò dicens: Hoc est corpus meum, ostendit, quòd ipsum corpus Domini, est panis, qui sanctificatur in altario, & non

*audire agere
non intelligere
non enim sapere
hæc sunt*

D. Pappum, libello, admonitio. ¶

& non respondens FIGVRA, non enim dixit: hoc est FL
G V R A, sed hoc est C O R P V S meum.

Chrysofomus Hom. 83. in Mattheum.

Non sufficit ipsi hominem fieri, flagellis cædi, sed nos
secum in vnam (vt sic dicam) massam reducit: neq; id F I D E
S O L V M, sed re ipsa nos corpus suum efficit.

Chrysofomus Hom. 83. in Mattheum, &c.

O quot modo dicunt: vellem formam & speciem eius,
vellẽ vestimenta ipsa, vellem calceamenta videre: I P S V M
igitur V I D E S, ipsum T A N G I S, ipsum C O M E D I S. Tu
vestimenta eius desideras videre: ipse vero seipsum tibi tras
dit, non vt videas solum, verum etiam, vt tangas, & in te has
beas.

*Chrysofomus Hom. 29. post. ad Cor. de oscu-
lo sancto.*

Per has I A N V A S & P O R T A S ingressus est, & in
greditur Christus, quando communicamus. Scitis, qui my
steriorum estis participes, quid dicatur. Etenim non vulga
rem honorem consequutum est O S nostrum, accipiens cor
pus Dominicum. Audiant, qui F O E D A L O Q V V N
T V R, ET CONVICIA, ET HORREANT, Q V O D
T A L E O S P O L L V A N T.

*Idem Hom. 27. Prioris ad Cor. contra
ebrietatem.*

Hoc facis, cum ad mensam Domini accubueris, illa ipsa
die, qua dignus habitus es, C A R N E M E I V S L I N
B 2 G V A

GV A attingere. Ne igitur hæc fiant, purifica **D**E**X**T**E**R**A** tuam, **L**I**N**G**V**A M tuam, **L**A**B**I**A** tua, quæ facta sunt **V**E**S**T**I**B**V**L**V**M, per quod aditum ad nos facit Christus.

Idem Hom. 61. in Mattheum.

Parentes quidem sæpe alijs filios alendos tradunt, ego autem non ita: sed carnibus meis vos alo, me ipsum vobis appono, vos omnes generosos esse volens.

Et paulò post.

Volui frater vester esse, carnem propter vos & sanguinem assumpsi, vobis vicissim ipsam carnem & sanguinem, **P**E**R** **Q**V**A**M cognatus vester factus sum, trado.

Leo sermone 6. de ieiunio.

Sic sacræ mensæ communicare debetis, vt **N**I**H**I**L** **P**R**O**R**S** **V**S de veritate corporis & sanguinis Domini ambigatis. Hoc enim **O**R**E** sumitur, quod fide creditur. Et frustra ab illis Amen respondetur, à quibus **C**O**N**T**R**A id, quod dicitur, disputatur.

Beda ex Augustino in Caput 1. Ioannis.

Corpus & sanguis Christi, iam non infidelium manibus, ad perniciem ipsorum, funditur, & occiditur, sed fidelium **O**R**E** suam sumitur ad salutem.

Gregorius Hom. Pasch. 22.

Quid sit sanguis Agni, iam non audiendo, sed **B**I**B**E**N**S **D**O didicistis, qui super vtrumq; postem ponitur, quando non solum **O**R**E** corporis, sed etiam ore cordis hauritur.

Tertul-

Tertullianus de resurrectione.

C A R O corpore & sanguine Christi vescitur, vt anima de Deo saginetur.

Ambrosius ad Theod. Imperatorem.

Quibus oculis aspicias communis Domini templum? Quibus pedibus calcabis sanctum illius pavementum? Quo modo manus extends, de quibus adhuc sanguis stillat iniustus? Quomodo huiusmodi M A N I B V S suscipies sanctum Domini corpus? Qua temeritate O R E tuo poculum preciosi sanguinis percipies, quando furore verborum tuorum tantus iniuste est sanguis effusus.

Cyrillus lib. 4. in Ioannem.

Si solo tactu suo corrupta redintegrantur, quomodo non viuemus, qui carnem illam & gustamus & manducamus?

Ex his itaq; satis apparet, qua fide atq; constantia, in explicanda vera corporis & sanguinis Christi in Coena praesentia, Beza versetur; & quam alieni a veritate sint, cum Beza, tum fanatici reliqui, qui prorsus sine pudore toti mundo persuadere conantur, nostrorum de sacra Coena sententiam, omnino cum vniuersa antiquitate pugnare.

C A P V T II.

De verisimilibus.

Verisimilia autem dico, rationes & argumenta, quae probabilitatem aliquam & veri speciem, vel habent, vel certe habere videntur. Illa autem non sunt vnius generis. Initio enim ex philosophicis principijs, ineptus Theologus,

14 De Theod. Beza, aduersus

Pag. 66.

Pag. 67. 23.
39. 40.

Pag. 40.

Pag. 68.

Ibid.

Pag. 39.

absurda quædam contra piam doctrinam, de persona Christi, & sacra eius Cœna, colligit, vndiq; conquisita, variè amplificat, vt cum inquit: Omne corpus est in loco, omne corpus est quantum, dimensum, circumscriptum, finitum, visibile, palpabile. Item, quæ alicuius rei sunt propria in quarto modo, alteri communicari non posse: Idem subiectum non posse simul esse finitum, & infinitum, circumscriptum & incircumscriptum, visibile & inuisibile. Et cum animaduertat, non esse, nec à veteribus dici, repugnantia, nisi quoq; secundum idem: vt inter tot absurda etiam ipse absurdus sit, magis aliter interpretatur. Quid est autem secundum idem, aliud (ait) quàm quod dicimus, in eodem subiecto? Rem acutè tetigisse, acutissimum philosophum dixeris.

Quia verò miser Prophetarum & Apostolorum testimonij destituitur, Aristotelem, Apostoli loco nobis proferunt. Et vt similes haberent labra lactucas, Lucretium, poetam Ethnicum, adiungit Prophetæ vice, quem plane impiū fuisse, ne ipse quidem negare audeat: dignum profecto patella operculū. Hæc scilicet Theologia illa est, hic aries, hoc fundamentum, hæc arma ipsius, hæc machinæ quas adhibet, quibus nostra, non oppugnasse tantum & concussisse fortiter, sed & expugnasse omnino atq; funditus dudum euerisse, videri apud suos hæcenus voluit.

Mirum autem, mirum (inquam) per Beza fidem & candorem, nisi ille tãdem proprij etiam obliuiscatur nominis, vt. qui ex professo hoc ipsum nunc agat, cuius aliàs ne suspectus quidẽ haberi velit. Nuper. n. indignabundus Sel-neccero dixit: Ego ne (sicut olim ille) Ego ne Dei sapientiã hominum stultitiæ subiecerim? Respondeo: Tu dixisti. Et in Nathanaele: Desinãt tãdem (ait) nos impietatis accusare, quasi

quasi Dei omnipotentiam negemus, A V T ex humanae
Philosophiae regulis de isto mysterio iudicemus. Atqui po-
tius ipse desinat, id quod modo quantum, quantum potest,
impudenter negat, omni conatu mox & totis viribus agere.

Adeo ne verò rerū omnium ipsum cepit obliuio, vt in
mentē amplius venire ei nō possit, quid scripserit, ante ali-
quot annos, de modo praesentiae, tam signorū, id est, panis &
vini in sacra Coena, quam rerū ipsarū, id est, corporis & san-
guinis Christi: Cū inquit: Ad modū quod attinet, quo sym-
bola nobiscū communicantur, physicū eū esse scimus: nam
physicē, visibilia illa & palpabilia sumimus. Quod autē ad
modum rei, id est, corporis & sanguinis, attinet, non physicū
eum esse dicimus, sed spiritualem, qui innitatur via incom-
prehensibili. Haecenus illi.

Ponamus ergo Beza esse Nathanaelem, id est, virum
bonū, qui sine dolo nobiscū agat, & cuius calamus candidē
& simpliciter scripserit: quid ergo? fatetur modum praesen-
tiae rei, id est, corporis & sanguinis Christi in Coena, nō esse
physicū, & tamen illū ad modum, & rationes physicas exigit,
& diiudicat. Fatetur modū illum niti via incomprehensibilis
li, & tamen ita sibi omnia ad oculum explicari & demonstrari
petit, vt non videre tantū, sed & manibus cōprehendere
atq; palpare possit. Crassum profectō Theologum, qui hoc
vnu tantū didicit, hoc vnum solum haecenus in Theolo-
gia profecit, quod symboli loco, ipsi etiam esse credo, scilicet,
manus nostrae oculatae sunt, credunt quod vident. Sed cū
Sisyphi artes profiteatur ille, paratum, opinor, habebit effu-
gium. Ideo ad rem ipsam accedo.

Philosophiae certē sua debetur laus & commēdatio, sed
non regnum, non imperium, quod & Beza ipse alibi nō in-
ficiatus est, cū scripsit, nō damnandā Philosophiā, quatenus
intra suos fines maneat, & verbo Dei regi se sinat. Quando
ergo

“ De modo praesentiae corporis & sanguinis Christi in Coena Bezae & Farelle supra dicta Confessio.

- ergo fines suos transgressa, dominium affectat, quæ seruire debebat, merito audit: Ne ultra crepidam. Si magisterium exercere in superiores conetur, cui ancillæ partes deman- datae sunt, atq; despectam habere dominam (Theologiam) cœperit, nos illud, vsurpabimus: Eijce ancillam. Itaq; om- nibus istis Paulinorum illud opponimus: Stultitia Dei sapiens- tior est, quàm homines. Et infirmitas Dei, validior est, quàm homines. Item illud: Fides vestra non sit in sapientia ho- minum, sed in virtute Dei. Et hoc: Sapientia huius Mundi stultitia est apud Deum. Et oramus simul Bezam, vt, si sana cõsilia admittere possit, meminerit eius, quod olim in Chry- sostomo desiderare se dixit: Vtinam (ait ille) vbiq; simplis citati studere maluisset, quàm philosophica dogmata per- miscere. Vtinam verò & ille, simplicitati verborum cœna, vel adhuc studere mallet, quàm philosophica dogmata cum his inepte permiscere atq; confundere. Qua in re & Paulus, & eruditam antiquitatem duces habiturus est. Etenim Paulus serio hortatur nos, Videte, inquit, ne quis vos decipiat vel deprædetur per philosophiam. Et alibi suo exemplo iubet captiuam ducere omnem etiam cogitationem (vt Beza vertit) vel omnem intellectum nostrum in obsequium Christi. Pia autem vetustas, sic de hoc tanto mysterio scripsit.

*Achanasius libro de salutari aduentu
Christi.*

STOLIDI sunt, qui carnis Christi DIMENSIONEM conantur facere, & QUANTVM & QVOMODO præter scripturas definiunt.

Cyprianus de Cœna Domini.

Inter conuiuas Dominicæ mensæ, ANIMALIS
HOMO

D. Pappum, libello, admonitio. 17

HOMO NON RECIPITVR. Quicquid CARO & SANGVIS dicat, ab hoc cœtu EXCLVDITVR. Nihil sapit, nihil prodest, quicquid HVMANA SVBTILITAS molitur. Omne, quicquid à suis rationibus deivm videtur, & à veritate reputant alienum, sed VERITAS ab ERROREIS SAPIENTES huius seculi ad DEMENTIAM referunt, & à veritate reputant alienum, sed VERITAS ab ERROREIS hominibus comprehendi non potest. Et cum in sole vellet figere oculos, vim luminis non ferens, cæcata est, non illuminata humana præsumptio, & aspectui eius lippitudo adhæsit.

Chrysostomus Hom. 83. in Mattheum.

Credamus vbiq; Deo, neq; contradicamus ei, etiam si sensui & cogitationi nostræ videatur absurdum esse, quod dicit, superetq; & sensum & rationem nostram verbū ipsius: quod in omnibus & præcipuè in MYSTERIIS faciamus, non illa solummodo, quæ præ oculis posita sunt, aspicientes, sed VERBA quoq; eius tenentes. Nam verbis eius defraudari non possumus, sensus verò noster deceptus limus est. Quoniam ergo ille dixit: Hoc est corpus meum, nulla teneamur ambiguitate, sed credamus, & oculis intellectus id perspiciamus. Nihil enim sensibile traditum nobis à Christo, sed rebus sensibilibus. Omnia verò, quæ tradidit, insensibilia sunt.

Cyrillus in Ioannem lib. 4. Cap. 13.

ANIMVS ARROGANS & MALIGNVS, quæscunq; captum eius superant, tanquam friuola & falsa mox reijcit. Oportuisset sanè eos, qui diuinā Saluatoris potestatem tot miraculis perceperant, eius sermone credere: et si quæ difficilia videbantur, humiliter inquirere, & eorum elucidationem petere. At contra de Deo non sine magna impietate

conclamant, quomodo potest hic nobis carnem suam dare? Nec in mentem venit: nihil esse impossibile apud Deum. Sed nos, quæso, magnum ex aliorum peccatis profectum faciamus, & firmam fidem mysterijs adhibentes, nunquam in tam sublimibus rebus illud (QVOMODO) aut cogitemus, aut proferamus. Iudaicum enim hoc verbum est, & extremi supplicij causa. Aliorum igitur culpa perdocti, non quæramus (QVOMODO) sed operis sui viam & scientiam, illi soli concedamus. Nam quemadmodum, quamuis nullus nouit, quid nam secundum naturam sit Deus, iustificatur tamē per fidem: sic, etsi operum eius rationem ignoret, si certa tamen fide omnia illum posse non dubitet, non contemnenda huius **PROBITATIS** præmia consequetur. Qui enim sapientia & virtute adeo excellit, quomodo non operabitur ita miraculose, vt operum eius ratio nostram mentem effugiat? Non ne vides humano etiam ingenio & industria facta, sæpenumero captum nostrum superare: quomodo igitur extremo supplicio non erunt digni, qui rerum omnium opificem Deum, ita contemnunt, vt (QVOMODO) in operibus eius dicere audeant, quem totius sapientiae largitorem non ignorant, quem etiam omnia posse, nos ipsa Scriptura docet?

Augustinus Epistola 3.

Virtus diuina per inuiolatę matris virginea viscera, membra infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia iuuenis introduxit. Hic, si ratio quæritur, non erit mirabile. Si exemplum poscitur, non erit singulare. Demus Deum aliquid posse, quod nos fateamur inuestigare non posse. In talibus rebus **TOTA FACTI RATIO**, est potentia facientis.

Idem

Idem ibidem.

Ideò illud à quibusdam non creditur, quia nemo fecit. At per hoc, quæ sibi quisq; facilia, non factu, sed captu, putat, æquo animo accipit : quæ verò supra ea sunt, velut ficta pro falsis ducit.

Idem alibi.

Ille hoc facit, cui nihil est impossibile, qui de suo corpore facit, quod voluit. Considera AVTHOREM, & tolle DVBITATIONEM.

Idem Sermone 147.

Credamus hoc fratres, etsi argumenta Philosophorum difficile solvimus, illud tamen, quod demonstratum est, in Domino sine difficultate teneamus. GARRIANT ILLI, NOS CREDAMVS.

Idem libro 12. Cap. 17. de civitate Dei.

Impias argumentationes, si ratio refutare non posset, fides irridere deberet.

Augustinus Epistola 119.

Dicis igitur mihi, si super aquas firmis gressibus ambulavit, ubi est corporis pondus? Respondeo: Si per ostia clausa intravit, ubi est corporis modus? recedant paulisper modus & pondus, ille hæc fecit, cui nihil est impossibile.

Augustinus Sermone 12. de verbis

Apostoli.

Petrus ad Christum inquit: Scio quòd corpus humanum naturæ legibus non sinitur in fluctibus liquidis fixa habere vestigia, sed accedat donum gratiæ, & paululum cesset ista lex naturæ, si tu es, iube me ad te venire.

Hilarius lib. 3. de Trinitate.

Quæro, per quas clausæ domus partes se corporeus intulerit? An constructa parietum penetrans, solidam lignorum naturam impenetrabilem transcurrit? Stetit namq; corporeus, non simulatus aut fallax: integra sunt omnia & obserata: sed ecce assistit medius, cui per virtutem suam vniversa sunt peruia. Nihil cedit ex solido, neq; per naturam suam, tanquam lapsu insensibili, ligna & lapides admittunt. Neq; corpus Domini à se deficit, vt sese resumat ex nihilo: & vnde est, qui assistit in medio? CEDIT AD HAEC ET SENSUS ET SERMO, & extra rationem humanam est veritas facti. Dicamus ne ergo factum non fuisse, quia intelligentiam facti non apprehendimus? Noli negare, quod clausa domo in medio discipulorum steterit, eò, quod per intelligentiæ infirmitatem consistentis non consequaris introitum.

In Quæst. quæ Iustino tribuuntur.

Quæ in humana natura Christi per diuinam potentiam, vltra, & præter naturam fiunt, de illis impossibile est, secundum naturæ conditionem, rationem reddere posse.

Cyrillus lib. 4. in Ioannem.

Si solo tactu suo, corrupta redintegrantur, quomodo non viuemus, qui CARNEM ILLAM & GUSTAMVS & MANDUCAMVS? Reformabit enim omnino ad immortalitatem suam participes sui. Nec velis Iudaice, Quomodo quærere: sed recordare, quamuis naturaliter aqua frigidior sit, aduentu tamen ignis, frigiditatis suæ oblita æstuat.

Cyri-

Cyrillus in Ioannem lib. 12. Cap. 53.

Christus omnipotentia sua rerum natura superata, clausis foribus cum corpore ingressus est. Nullus ergo quærat quomodo clausis ianuis, corpus Domini penetrarit, cum intelligat, non de HOMINE NUDO, ut nos sumus, sed de omnipotenti filio Dei hæc scribi. Nam cum Deus verus sit, rerum naturæ non subiacet, quod in cæteris quoque miraculis patuit. Ita super mare, quasi super aridam, ambulauit. Quod si hanc operationem Christi percipere nequeas, cur non potius ingenij humani imbecillitatem accusas?

Chrysoströmus.

Sed quomodo clausis ostijs intrauerunt ossa & caro? clausa sunt ostia, & intrat, quem intrantem non videmus: vnde igitur intrauit? Omnia clausa sunt, locus non est, per quem intret, & tamen intus est, qui intrauit. Si nescis, quomodo factum sit, des hoc potentia Dei.

Idem.

Est quod nos quoque cum Thoma dubitemus, nisi respiciamus AVTHOREM; sed si Deum esse, de quo loquimur, cogitemus, cui nihil inuium confitemur, cuius hoc idem corpus clausis ostijs in ipsa statim salutatione, conspicuum spectabatur discipulis. Hæc si indubia fide credamus, ab omni quæstionis scrupulo liberamur.

Chrysoströmus Tom. 1. fol. 198.

Non sunt humanae virtutis hæc opera, quæ tunc in illa Cœna confecit, ipse nunc quoque operatur, ipse perficit: nos ministrorum ordinem tenemus. Hæc enim illa, non alia mensa est, hæc nulla re minor quam illa est. Non enim iam Christus, hanc homo quispiam facit, sed vtramque ipse.

Idem Hom. de prodicione Iudæ.

Nunc ille præsto est Christus, qui illam mensam ornavit, iste hanc quoque consecrat. Non enim homo est, qui proposita de consecratione mensæ Domini, corpus Christi facit & sanguinem, sed ille, qui crucifixus pro nobis est, Christus.

Hugo.

Cum quid miraris, & dixerit tibi fortè cogitatio tua, quomodo hoc esse possit? Cogita facientem, & desinet esse mirabile; vel saltem incredibile non erit: & si factor omnipotens cogitetur, non erit impossibile, quicquid erit.

Hieronymus Homilia de corpor. & sanguine Christi, Tom. 4.

Ad cognoscendum & percipiendum sacrificium veri dominici corporis, ipsa te roborat potentia consecratoris.

Idem ibidem.

Recedat omne infidelitatis ambiguum, quandoquidem qui author est muneris, ipse est etiam testis veritatis.

Idem ibidem.

Require, quid ei possit esse difficile, cui facile fuit, hominem de limi materia formare, imaginem etiam diuinitatis induere, cui promptum est, rursus reuocare de inferis, restitui de perditione, reparare de puluere, de terra in cœlum leuare, de homine angelum facere.

Ambrosius lib. 1. de ijs, qui mysterijs initiantur, Cap. 9.

Quid hinc quæris naturæ ordinem in Christi corpore, cum præter naturam sit ipse Dominus Iesus partus ex virgine.

Idem

Idem lib. 4. de Sacrament. Cap. 4.

Sermone Christi facta sunt omnia, iussit Dominus, & factum est cœlum, iussit Dominus, & facta est terra, iussit Dominus, & facta sunt maria, iussit Dominus, & generata est omnis creatura. Vides ergo, quàm operatorius sit sermo Christi.

Idem lib. 4. Cap. 5.

Ipse Dominus Iesus testificatur nobis, quòd corpus suum accipiamus & sanguinem. Nunquid debemus de eius fide & testificatione dubitare?

Theophylactus in Cap. 6. Ioannis.

Iudæi verbum incredulitatis dicunt: Quomodo. Nam quãdo cogitationes incredulitatis ingrediuntur in animam, ingreditur simul etiam: Quomodo.

Idem ibidem.

Oportet igitur nos in sumptionibus diuinorum mysteriorum indubitata[m] retinere fidem, & non quærere: Quo pacto. Nam animalis homo, hoc est, qui sequitur cogitationes humanas & animales, non est capax eorum, quæ sunt supra naturam, & spiritualium.

Damascenus libro 4. de fide Orthodoxa.

Verbum Dei verum est, & efficax, & omnipotens: motus autem est inscrutabilis.

Paschasius lib. de corpore & sanguine Domini, Cap. 45.

Ceterum secundum præmissam doctrinæ veritatem, nihil aliud, quàm caro Christi & sanguis, iure creditur, quæ non sapore carnis, sed spirituali dulcedine degustantur, & fidei ratione intelliguntur.

Idem

Idem Cap. 6.

Quicquid vult, ita fit, vt vult, & in nullo fallitur, quia in sapientia sua omnia vult. Imò ipsa sapientia voluntas eius est, & propterea nihil mali, nihil quod non possit, vult.

Et rursus Cap. 13.

Ipsè Dominus clamat: Hoc est corpus meum. Ne igitur mireris, ò homo, nec requiras naturæ ordinem. Si verè credis, carnem illam de Maria virgine in vtero sine semine, potestate Spiritus sancti, creatam, vt verbū caro fieret, verè crede & hoc, quod conficitur in verbo Christi per S. sanctum, corpus ipsius esse ex virgine. Vbi si rationem quæris, quis explicare poterit, aut verbis comprehendere? Imò scias, quæso, quia ratio in virtute Christi est, scientia in fide, causa in potestate, effectus in voluntate, quod potentia diuinitatis contra naturam, vltra nostræ rationis capacitatem operatur. Idcirco habeatur scientia in doctrina salutis, tenetur fides in mysterio veritatis, quoniam in his omnibus per fidem ambulamus & non per speciem.

Sed & Thomam tuum audi, qui lib. de Sacrament. Eucharist. cap. 3. sic scribit: Corpus Christi non est sub hostia naturaliter, sed sacramentaliter, & ideo non est ibi, vt locatum in loco, nec sub dimensionibus proprijs.

Idem.

Verum corpus Christi & sanguinem in hoc Sacramento esse, sensu deprehendi non potest, sed sola fide, quæ authoritati diuinæ innititur. Sic illi.

Horum vestigijs, non Philosophorum, aut Poetarum impiorum, insistat Beza, tum liquidò apparebit, absurdi in vniuerso

vniverſo hoc negotio nihil omnino eſſe, niſi quod abſurdus
hactenus ille fuerit.

Secundi generis argumenta contra ſanam doctrinam,
ex quibusdam Scripturæ phraſibus (cum quibus in ſpeciem
pugnare illa videtur) & ex fidei aliquot articulis (non rectè
explicatis) deſumpta ſunt. Vt, cum dicit: Chriſtus aſcendit
in cœlum, ſedet ad dexteram Patris, illa, inquit, de phyſi-
ca loci mutatione, neq; aliter accipi aut intelligi poſſunt. Sic,
cum ait: Chriſtum abiſſe ad Patrem, reliquiſſe Mundum,
venturum ad iudicandum viuos & mortuos.

En tibi Scripturas, en fidei analogiam, ecce Theologum.
Et, ne caput ſine cerebro eſſe iudicemus, acutè colligit in
hunc modum: Atqui nemo eſt in eo loco, quem reliquit: ^{et}
^{ſp. d. o. g. a.} O diuinum ingenium. Item, nemo eſt in eo loco, ^{et}
in quem venturus demum dicitur: ænigmata, quæ alioqui
neq; Thebanus Oedipus, neque Apollo Delphicus nobis
ediſſerat. O acumen hominis, exquiſitum iudicium: Nunc
verò cedant Plato & Ariſtoteles. Nunc tandem procul re-
cedant Philoſophi omnes, atq; Poëtæ, a deſt ſcilicet Theolo-
gus, Theologus, inquam, qui præter Scripturas & fidei ar-
ticulos nihil, Theologus tanta eruditione inſtatus, vt in ipſo
nemo ſcientiæ vel pluſculum, niſi immeritiſſimè deſiderare
poſſit, niſi dicas fortè inter cæcos regnare ſtrabum, ſed ad
rem.

Certè, ſi Beza hîc, Scripturæ & fidei testimonijs his
irretitus, teneretur, dignus videri poterat iſta opera, vt expli-
carentur illa paulò planius. Sed aurum ſubaratum iſtud eſt,
pigmentū eſt, Megarenſium hæ ſunt, vel Crocodili potiùs
lachrymæ, hoc eſt, vaniſſimus Cinglianæ vanitatis præ-
textus. Neq; enim vel Beza iſte, vel Cinglianorum quiſ-
quam, tantū fidei aut honoris Chriſto habet, & verbis eius,

D

vt verè

vt verè credat, vel in prima cœna (vbi nihil horum rethorizabatur) Christum corpus & sanguinem suum discipulis distribuissè, tanta est animi ipsorū pietas atq; religio. Quod ne affingere, præter meritum, ipsis videar, ipsorum verba subiiciam.

Iofias Simlerus Theologus Tigurinus, contra secundam disputationem D. Andrea Musculi.

Et falsum est, (inquit) quod Musculus asserit, ad verborum pronuntiationem, in prima cœna statim adfuisse corpus & sanguinem Domini. Hæc ille. Imò verò, hoc falsum est Simlere, quod dicitis, vos articulis, nescio quibus, si dei nostræ prohiberi, quo minus verbis institutionis, vt simpliciter sonant, subscribere possitis.

Pag. 246.

Multò autem maiori impietate, vt & alia, Beza. Libello enim contra Brentium ea de re sic scripsit: Quòd autem à nobis Catechumenis, vt benignus Præceptor petis, vt saltem credamus, quod Apostoli adhuc imbecilliores crediderunt, Christi videlicet corpus, quod ipsi certo loco videbant, secum accumbere, inuisibiliter tamen adesse, & sumētibus singulis dispensari. Respondemus: tunc nos credituros, cum Apostolos corpus Christi Chimæram esse, crediturum disse, ex vllò vel ipsorum, vel orthodoxorum Patrum testimonio probaueris. Sic ille.

Psal. 93. Quid ergo istæ nugæ? Quid sigmenta illa & perizonata ficulnea? Hic scilicet est eandor vester, hæc fides, ista vestra simplicitas? An non hoc est verbo Dei petulanter & impiè etiam abuti? An non vos olim Deo, propter vanitatem istam rationem reddituros cogitatis? An ne illud vultis; non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob? Quin potius

Potius istud considerate: Intelligite insipientes de populo, & *Ibidem,*
stulti aliquando sapite. Et illud: Irritavit impius Dominum, *Psal. 9.*
Dixit enim in corde suo, non requiret. Et: Nolite errare, *Gal. 6.*
Deus non irridetur.

Ex his verò, cum luce meridiana clarius sit, Bezam non
fidei articulis, aut vllis Scripturæ testimonijs constrictum,
sed Physica doctrina (in qua perpetuò oberrat) & humanæ
rationis iudicio excæcatum, si maximè de prioribus illis ab
unde satisfieret ipsi, veram corporis & sanguinis Christi, cū
pane & vino præsentiam, nequaquam crediturum, multò
minus, quàm corpus Christi Chimæram esse, mortuo verba
fecero, & planè sine fructu diutius hisce immorabor. Itaque
quæ Lutherus & Brentius ante annos quinquaginta &
amplius, cum fortè Beza neq; literas nosset, neq; natare, ea
de re scripserunt, hîc repetita volo.

*Sic autem Lutherus Tomo. Germ. Ienensi 3.
fol. 453. facie 2.*

Deinde netho negare potest, Christum primam cœ
nam celebrasse, cum in Mundo adhuc esset, antequam abis
ret ad Patrem. Dicat ergo mihi aliquis, quomodo spiritus
ille hoc serîo dicere possit, dicta illa, quæ de abitu Christi
ad Patrem loquuntur, repugnare verbis cœnæ? Cum fateri
cogatur, nihil horum tum impletum fuisse, neque Christus
suprà in cœlo sederet. Si Christus post ascensionem, de cœs
lo cœnam instituisset, Suuermi isti prætextum aliquem
haberent. Iam verò perinde agit Christus, ac si diceret:
Venturi sunt fanatici, & dicenti, cœnam meam cons
trariari testimonijs Scripturæ, quæ dicant de me, quòd ad
Patrem abeam, nec amplius sum in Mundo: ideò præueniã
illos, & cœnam meam instituiam, dum adhuc in Mundo
sum,

suffi, & super terram, vt prius quàm credidissent, aperte mē-
 daces, in proprijs suis verbisprehendantur, & vos, filii
 mei, in vera fide confortemini. Atqui hīc quomodo confi-
 stent? Cogentur relinquere omnia ista dicta, de quibus has
 etenus temerè gloriati sunt, & tanquam **MANIFESTE**
MENDACES, fateri, quòd illa dicta, quia Christus nondū
 in cœlo erat, cum cœnam celebraret, reuera illos nō mouer-
 rint, vt negarent, corpus Christi præsens esse in Cœna, sed à
DIABOLO DECEPTI SVNT, cum persuaderent si-
 bi, se videre, quæ non videbant. Ista enim dicta, planè nis-
 hil ad rem faciunt, sit ne, vel minus, corpus Christi in Cœna,
 multò minus, quàm ista: Christus natus est in Bethlehem.
 Et: Christus fugit in Ægyptum.

Et paulò post.

Quòd si dicerent: etiam si prima Cœna, & ista testimo-
 nia, quæ produximus, non pugnent inter se: tamen pugnat
 cum reliquis Cœnis, post ascensionem. Respondeo: Hoc
 ego iam non curo, nunc mihi sufficit, obtinuisse, primam
 Cœnam nō pugnare cum dictis illis de ascensione: & quòd
 spiritus ille manifestè errarit: si enim hoc habeam, dicta de
 ascensione Christi, neminem posse mouere, vt neget primā
 cœnam, sicut nos eam intelligimus, facile etiam reliquas
 Cœnas obtinebimus. Quis enim credet fanaticis, ipsos Scri-
 pturæ testimonijs serio moueri, contra Cœnas post ascen-
 sionem, cum conuicti iam sint, ipsos non motos, his dictis,
 contra cœnam ante ascensum. Si corpus Christi potest as-
 sidere mensæ, & tamen esse in pane, potest etiam in cœlo,
 & ubicunque vult, esse, & tamen simul etiam in pane esse.
 Mensæ enim vel vicinum esse, vel ab ea procul remotum,
 nullum adfert discrimen, in eo, vt simul sit in pane. Age, hoc
 est

est in APERTO MENDACIO deprehendi, tamen non cedent, nec errorem fatebuntur, vt propter Deum, veritati darent gloriam. *Lutherus verus vates.*

Brentius Exegeti in Ioannem Cap. 6.

Sed qui tollunt corpus & sanguinem (Christi) de Coena Dominica, videntur hoc articulo fidei, quo credimus, Christum ad coelos ascendisse, niti, adeoq; vt putant, cogi, ne credant, sibi pane & vino distribui corpus & sanguinem Christi. Alio, inquiunt, vocat fides, quam vt credamus, corpus & sanguinem Christi in Coena praesto adesse & distribui: Siquidem Iesus assumptus est in coelum, & sic veniet, quemadmodum discipuli viderunt eum euntem in coelum. Ita ne, o viri, licebit vobis impunè fidei nostrae SIMPLICITATI IMPONERE? An nos fungos existimatis, qui hos ASTVS non queamus deprehendere? Quæso enim, quando aut quo tempore, Christus hanc Coenam cum discipulis habuit? An post ascensionem? At sic forte vestra ratio probationis speciem haberet. Nunc in propatulo est, eam Coenam celebratam esse, ante passionem, resurrectionem, & ascensionem. Quid igitur mihi obuertis articulum fidei de ascensione? Nos, vt certò cognoscamus nostrae Coenae rationem; ad primam Christi institutionem prouocamus. Itaq; inquirimus, quid Christus in ea Coena distribuerit, vt postea colligamus, quid Apostoli & ministri Euangelij, nobis per verbum Christi, in nostra Coena distribuant. Iam, cum Christus Coenae tempore nondum visibiliter ad coelos ascendisset, nunquam poterit, hoc ascensionis articulo, corpus eius è Coena tolli: Si enim dixeris: Christus ad coelos ascendit, non potest corpus eius pane coenae distribui: mox ego quæram: Quid igitur per panem Apostolis suis

scitis distribuit, cum eo tempore nondum ad coelos ascensisset? Respondebitur forte, signum dedisse, non corpus ipsum. Sed quis tunc ARTICVLVS FIDEI TESTIFICAT A SIMPLICITATE VERBORVM CHRISTI DISCEDERE? Cum nondum obuertere potes ascensionem? Aut certe affirmabis, Christum discipulis quidem corpus suum per panem dispensasse, nobis vero non ita dispensari, quando iam ad coelos ascenderit. Quid audio? Nos igitur aliam coenam habemus, quam Christus instituit. Haecenus illi.

Videamus nunc, quomodo antiquitas ascensum Christi intellexerit, & an ne illi (vt Cingliani & Beza falso gloriantur) propter articulum hunc, veram corporis & sanguinis Christi in coena praesentiam, negarint, ipsorum verbis explicabimus.

Leo in Epistola ad Anastasium de Christo.

Qui, licet in Patris sit dextera constitutus, in eadem tamen carne, quam sumpsit ex virgine, Sacramentum propitiationis exequitur.

Cyrellus in Ioannem lib. 12. Cap. 32.

In quatuor partes vestimenta (Christi) diuisa sunt, & tunica sola indiuisa remansit, quod mysticae cuiusdam rei significum esse dixerim. Nam quatuor orbis partes ad salutem reductae, indumentum verbi, id est, carnem eius, impartibiliter inter se partitae sunt. In singulis enim impartibiliter transiens vnigenitus, & animam & corpus eorum per carnem suam sanctificans, impartibiliter atque integre in omnibus est, cum vnus vbique sit, nullo modo diuisus.

Chrysostronus de Sacerdotio lib. 3.

O miraculum, o Dei benignitatem, qui cum Patre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo, omnium manibus per-

D. Pappum, libello, admonitio. 31

pertractatur, ac seipsum tradit, volentibus ipsum accipere et amplecti. Fit autem id nullis præstigijs, sed apertis & circumspicientibus circumstantium oculis, quia scilicet, cum istis rebus, quæ videntur, simul adesse creditur corpus & sanguis Christi.

Idem Hom. 24. 1. ad Cor. & t.

Christus ascendit, non tantum ad hoc aspectabile cœlum, sed ad ipsum supremum thronum, eò enim corpus illud subuexit. Hoc ipsum corpus nobis dedit, & amplecti & manducare, quod magnæ charitatis est.

Idem Hom. 2. ad Philosophum Antioch.

Helias quidem, meloten discipulo reliquit, filius autem Dei ascendens, suam nobis carnem dimisit. Elias quidem meloten exutus, Christus autem, & nobis carnem suam reliquit, & ipsam habens, ascendit.

Bernhardus de Cœna Domini.

Vnde hoc nobis, pijsissime Domine, vt nos vermiculi, reptantes super faciem terræ, nos, inquam, qui puluis & cinis sumus, te præsentem habere mereamur, præ manibus, præ oculis, qui totus & integer sedes ad dexteram Patris, qui etiam vnus horæ momento, ab ortu solis, vsque ad occasum, ab Aquilone, vsq; ad Austrum præsto es, omnibus, vnus in multis, idem in diuersis locis.

Oratio in Liturgijs veterum.

Attende Domine Iesu Christe, Deus noster, de sancto tabernaculo tuo, & de throno gloriæ regni tui, & veni ad nos sanctificandos, qui supra cum Patre sedes, & hinc INVISIBILITER versaris, & dignare potenti manu tua impartiri nobis impollutum corpus tuum, & preciosum sanguinem.

Augustinus

Augustinus in Senten. Prosperi.

Hoc est quod dicimus, & modis omnibus approbare contendimus, Sacramentum hoc duobus confici, duobus constare, visibili elementorum specie, & **INVISIBILI** Domini nostri Iesu Christi, carne & sanguine.

Ibidem.

Nos in specie panis & vini, quam videmus, res **INVISIBILES**, id est, carnem & sanguinem Christi, honoramus.

Bernhardus Ser. de Cœna Domini.

Gratulare sponsa, &c. In terra sponsum habemus in Sacramento, in cœlo habitura es sine velamento, & hîc & ibi **VERITAS**, sed hîc **PALLIATA**, ibi manifestata. Hactenus illi.

Verum non in hunc finem producta ista sunt, quasi in horum autoritate, cardo rei vertatur. Etenim Scripturis agendum, & non hominum autoritate, & habent etiam illa sua incommoda. Sed ideo commemorare volui, ut liquidum euaderet, ascensum Christi in cœlum, & sessionem eius ad dexteram Patris, à puriori vetustate, non sic explicatam fuisse, ut inde vera præsentia corporis & sanguinis eius in Cœna destrueretur: sed utrumque fieri posse, & reuera fieri, illos asseuerasse.

Tertij generis Argumenta sunt, quibus Beza omnino sine aduersario, & nemine repugnante, plausibiliter declarat: posse Christum etiam spiritualiter, per fidem, nobiscum coniungi, quod similitudine solis, exemplo etiam Christianorum primitiue Ecclesiæ **EXACTIS**, confirmat. At quis hoc negat? Quis contradicit? Aut quo cum pugnat? Nimirum aërem

aerem verberat, & cum laruis luctatur. Ad inanes ergo illas laruras, larvatum istum Theologum, cum inanibus suis signis & symbolis, relegatum volumus, vt scilicet abeat. quò dignus est. Nos Cyrilli sententiam amplectimur, qui ait: *Cyrillus lib. 10. Cap. 13. in Ioannem,* Non negamus, recta nos fide, charitateq; sincera, Christo spiritualiter coniungi: sed nullam nobis coniunctionis rationem, **SECUNDVM CARNEM**, cum illo esse, id profecto pernegamus, atq; à Scripturis omninò alienum dicimus. Quin Dei beneficio, Christo doctore, dudum didicimus, quomodo vnum cum ipso fieri & possimus & debeamus, vt Beza Præceptore planè nobis nihil opus sit.

Quæ pauca ex multis supersunt, non nuper modò nata, aut Beza demum authore in aciem producta, sed à pluribus, pluribus nunc annis ad nauseam vsq; repetita & inculcata, à nostris verò plus millies solide & perspicue refutata sunt, vt mirum mihi videatur, ni Bezam ipsum Arabicum tubicinem, horum pudeat: nec quid quærat video, nisi vt contentiosum se esse omnibus cupiat innotescere.

Vnicū restare videtur, de **IMPIORVM** scilicet **MANUDICATIONE, DISCEPTATIO**. Verum quid de hac ipsa pluribus agere necesse est, cum ne dignos quidem & pios ad participationem corporis & sanguinis Christi in coena Beza admittat? Scripsit enim expresse, panem & vinum esse visibilia *αὐτίματα* corporis & sanguinis Christi, præbita in recordationem horum eorundem, vtpote in sese, ac re ipsa absentium, & quidem procul absentium. Si ergo cum quoquam ea de re Beza contenderit, perinde fecerit, atq; si cum aduersario de bonis Pomponij alicuius in foro litiget, quem ex vniuersa sua substantia, nihil prorsus reliquum fecisse constaret.

Tamen, vt quod agat, habeat, ad istud (si videtur) respō-
 deat. Si omninō res significatæ, cum signis Sacramentali-
 bus, VERE coniunctæ sunt: quomodo qui signa accipit, nō
 simul rem significatam VERE coniunctam accipit? Deina-
 de si impius aliquis & incredulus, non accipit corpus & san-
 guinem Domini in cœna, id fiet, opinor, vel offerentis culpa,
 pa, vel sumentis vitio: atqui in Christo offerente culpa nulla
 hæret, liberante eum Beza ipso, his verbis: Fatemur enim
 » Sacramenta, tam dignis quàm indignis integra præberi, ac
 » proinde siue dignè, siue indignè ad ea accedatur, tam signū,
 » quàm res significatas, quibusuis accedentibus offerri. Nec
 » sumens in vitio esse dici potest, concedit enim Beza, fidem
 nostram non esse causam præsentia corporis Christi in cœ-
 na. Et si enim alibi scripserit: fidem res absentes, præsentis
 facere: tamen, quæ hominis vertigo est, nunc non sine sto-
 » macho inquit: Nec verò vnquam, quisquam nostrū dixit,
 » veritatem Sacramentorum à fide accedentium pendere.
 » Cum itaq; nec in offerente, nec in accipiente culpa eius rei
 esse possit, aut ego nihil video, aut in Beza vitium est, qui,
 quod dicit, non intelligit, nec rectè monentem audit. Vis
 deamus autem, quid etiam de hac controuersia purior anti-
 quitas pronunciarit.

*Pag. 126. contra
 D. Pappum.*

Augustinus lib. 3. Cap. 14. contra Donatistas.

Non interest, cum de Sacramenti integritate quaeritur,
 & sanctitate, quali fide imbutus sit ille, qui Sacramentum
 accipit. Interest quidem plurimum ad salutis viam, sed ad
 Sacramenti quaestionem nihil interest.

Idem contra eosdem lib. 5. Cap. 8.

Qui accipit Sacramentum, non efficit, vt quia ipse ma-
 lus est, malum sit, aut quia non ad salutem accepit, nihil ac-
 cepit.

D. Pappum, libello, admonitio.

35

ceperit. Corpus enim Domini nihilominus erat, illis etiam, qui indignè manducabant.

Idem libro 2. Cap. 47. contra Perilianum.

Mensa Domini vtrique & Iudæ & Petro vna fuit, sed non vtrique valuit ad vnum.

Basiliius Cap. ultimo, de Baptismo.

Si, qui fratrem per cibum contristat, à charitate excidit: quid de eo iudicandum est, qui ociosè & inutiliter edere audet, corpus, & bibere sanguinem Domini?

Chrysostomus Hom. 3. ad Ephes.

Quomodo comparebit ante tribunal Christi, qui labijs & manibus immundis, ipsius ausit corpus attingere.

Idem Hom. 61. ad Antioch.

Sicut cibus cum sit nutritius, si à crudo sumatur, omnia corrumpit, & fit morbi causa: ita & tractanda ista mysteria.

Origenes in Psalmum 37.

Patiuntur hoc, quod febricitantes pati solent, cum sanos cibos sumunt, sibi metipsis inferentes exitium.

Cyprianus Sermones de Lapsis.

Apostolus contumacibus, & pertinacibus denunciatur, dicens: Quicumque ederit panem aut biberit sanguinem Domini, indignè, reus erit corporis & sanguinis Domini. Spiritus tamen his omnibus atque contemptis, vis infertur corpori eius & sanguini, plus modo in Dominum manibus atque ore delinquant, quam cum Dominum negauerunt.

Origenes Hom. 5. in diuersos.

Quando sanctum illum cibum accipis, manducas & bibes corpus & sanguinem Domini, tunc Dominus sub testum tuum

E a

ingres

ingreditur. Tu ergo humilians temetipsum, imitare Centurionem hunc, & dicito: Domine, non sum dignus, vt intres sub tectum meum. **VBI ENIM INDIGNE INGRE-DITVR, IBI AD IVDICIVM INGRE-DITVR ACCIPIENTI.** Haecenus illi.

Arundineo igitur scipioni haecenus innixus est Beza, neq; enim vel Philosophicus ipsius, vel Theologicus etiam funis quicquam attraxit, vt Isthmum perfodere vos luisset, merito dixeris.

CAPVT III.

De falsis.

Falsa autem dico, non quidem omnia, quae aliquo modo cum veritate pugnant, alias breuitatis gratia, totum fere librum huc contulerim: sed ea tantum, quae ne speciem quidem veri, aut probabilitatis alicuius habent. Ex illorum numero in primis hoc est, quod passim asseuerat, se nunquam inficiatum, corpus Domini **PRAESENS** esse in coena. Demonstratum enim iam antea est, scripsisse illum, panem & vinum coenae, esse tantum visibilia signa, corporis & sanguinis Christi, in horum ipsorum recordationem praebita, **IN SESE VERO ET RE IPSA ABSENTIUM**, & quidem **PROCVL ABSENTIUM**: Quod si hoc verum est, illud simpliciter falsum esse necesse est.

Pag. 8. & 11. Deinde & hic dolus latet, quod pertinacissime affirmat, Christum personam vocari, ratione Deitatis **TANTVM**. Item, **SOLIVS** Deitatis respectu. Et si enim verum est,

est, Verbum ab æterno perfectissimam diuinitatis personam esse, sine humanitate: tamen, cum de persona Christi, redemptoris generis humani, loquimur, falsissimum est, quod sola diuinitas intelligatur. Nam persona Christi, post factam unionem, duabus naturis constat & definitur, neque alterius **TANTVM**, sed **VTRIVSQUE** ratione persona est, & dici debet. Neque verò quicquam ipsum releuat, aut errorem mitigat, sed aggravat potius, vocula (**PROPRIE**). Etenim si improprie se ita loquutum fuisse, & porro abstinere velle, diceret, condonari deliranti error posset, nunc vero cum **PROPRIE** ita loquendum esse stolidè contendat, merito explodendus & exhibendus est.

Pag. 7. & 11.

Nec magis verum istud est, quod somniat, **HUMANITATEM** Christi, esse & dici **PERSONAM**, **IMPROPRIE** tamen. Cum enim per se non subsistat, nec proprie nec improprie, & nullo planè modo persona dici debet.

Pag. 9.

Et quid, quæso, sibi vult Beza? Nisi forte illud: Sus Misneruam. Cum enim hætenus eruditorum nemo ita loqui ausus fuerit, Bezae supercilium, omnibus & antiquioribus & recentioribus, certam demum, de his tantis mysterijs **PROPRIE** scilicet loquendi formulam, temerè præscribit, ut verum appareat, quod vulgò dicitur: Aliorum Medicum sese profitetur, qui ipsemet vlceribus scætet.

Est & illud falsum, quod dicit, assentiri se D. D. Pappo, **SACRAMENTALITER & REALITER NON ESSE** **OPPOSITA**. Si enim illud solum verum diceret, iam composita tota esset controuersia. Sed falsum & fictum id esse, ipse abundè docet, quod inquit, se nunquam inficiatum, corpus Domini præsens esse in cœna, verum **SACRAMENTALITER, NON REALITER**. Annon hæc

Pag. 62.

sunt opposita? Ita cum ait, controuerti inter nos, tantum de presentia modo: sese enim & suos, sacramentalem, nos vero realem presentiam statuere. Atqui mendacem (aiunt) oportet esse memorem.

Et si autem, cum opposita esse negaret, de rima simul sibi prospexit, qua elabi posset, astuta illa & fraudulenta vuls pecula: tamen, quid hoc est aliud, quam vna manu offerre, altera auferre, vna panem ostendere, altera lapidem occultare, & vt vno dicam verbo, verba dare, & piorum simplicitate petulanter abuti?

Pag. 128.

Nec hoc verum est, quod nostros collusionis arguit cum Pontificijs, a quibus nostros tela arripere, & in ipsos torquere, ait, cum potius communi consensu essent, & communibus armis oppugnandi. Sic ille, Ex suo autem ingenio nos iudicat. An non Beza vigesimum quintum mentum, totum a Papistis mutuatus est? An non ab Aquinate arripuit telum, quod contra nos torquet, pagina 65. Et eius generis sexcenta alia passim obuia. Quin potius ipsorum furor Pontificijs arma ministrat contra nos hactenus. Testis sit argumentum decimum quintum, & alia tum hoc, tum reliquis ipsorum libris innumera. Theses Ingolstadienae Pontificiae vbi denuo excusae sunt? Non ne Vuittembergae, Sacramentariorum opera? Vbi tertio? Non ne Geneuae? Beza, veritatis hoste, pro viribus negotium procurante & promouente? Quis in hac ipsa controuersia ad Papistas prouocauit, eosque totius causae iudices constituit? Nonne Beza? Quid, quod quosdam Calvinistas non pudet, impudentissimi apostatae, Caspari Frankij, scripta, in hoc negotio contra nos producere?

Lib. contra
Brentium,
pag. 40.

De Augustana Confessione, quae hactenus ahenus murus, Pontificijs opposita fuit, quid Beza? Hoc nimirum: qua

qua tandem fronte (inquit) audetis postulare, vt nullis con- *Lib. aduersus*
ditionibus ei libro subscribamus, de cuius interpretatione *Selneccerum,*
adeò non inter vos constat, vt te, Andrea, iubeat tuus Hef- *Pag. 22.*
husius resipiscere: Vuigandus olim succenturiatus Hef-
husio, eum ex Borussia Episcopatu, nuper pro blasphemio deiecerit. Te Illyricus, ille tuæ Ubiquitatis acerrimus assertor, tu vicissim Illyricum, ferre non potueris. Vix deniq; vllum super sit eius Confessionis caput, de cuius explanatione inter vos conueniat. Sic ille.

De Concordiæ autem formula, quid tum ipse, tum reliqui fanatici, sentiant, dudum ostenderunt, & quidem antea, quàm librum integrum, vel viderint, vel perlegerint. Hoc scilicet est communi consensu, & communibus armis nobiscum Pontificios oppugnare: vel potius hoc est, festinam in fratris oculo videre, in suo autem trabem non animaduertere. imò hoc est suauiter nugari.

Præterea falsum est, quod affirmat, D. Paulum dicere, Patres veteris Testamenti eundem potum bibisse, & eundem cibum manducasse, *Pag. 123. & 124.*
A T Q V E N O S. Quod Apostolo (credo) in mentem non venit, nisi quòd hisce qualibet, tanquam ex Tripode dicta, pronunciare licet. Etenim expressè Apostolus inquit, Patres, Patres, eandem, non **N O S,** & Patres, aut **N O S** cum Patribus, eandem escam manducasse. Omnes (ait ille) omnes Patres, non Patres, atq; **N O S O M N E S.** Quomodo alioquin conueniret, quòd additur, cum scilicet Apostolus, illos (**O M N E S**) diuidit in duas quasi cohortes, quòd scilicet aliqui placuerint Domino, pleriq; non placuerint, quosdam approbarit Dominus, quosdam non approbarit, sed prostrati sint: Quòd cum re ipsa omnino planum sit & perspicuum, neq; Beza, neq; aliorum inconueniente interpretatione nobis opus est.

Quia

- Quin & illud falsum esse norunt, quotquot in lectione
 Pag. 63. lucubrationum D. Lutheri, vel mediocriter versati sunt,
 » quod Beza affirmat: COEPISSE D. Lutherum NONNIS
 » HIL de ista vbiq̄uitica præsentia differere, sed ita vt ex
 » ABVNDANTI hoc faceret, & hanc quæstionem FA
 » CESSERE iuberet. Brentium verò illo oculatiorem, id
 » VNVM coepisse vrgere, & cœlos ipsos potius, vt & inferos,
 » vbiq̄ constituere. Hæc Beza. Verum Beza, qui non nu
 per modo COEPIT nugari, etiam hoc ipsum nunc EX
 ABVNDANTI, loquitur. Vtinam tandem vanitatem ille
 suam FACESSERE iuberet. Quid enim dicit? aut quid
 scribit? satis ne sanum putabimus? Aut potius plusculum
 hellebori cerebrum eius desiderare, dicemus. Hoc libro,
 Pag. 143. (quod & alijs facit) sæpius asseuerat: Brentium, viuo D.
 Melanchthone, musitate quidem interdū, istud omnima
 iestatis arcanum, nunquam verò, illo viuo, apertè effari aus
 sum. Iam quasi Mandragoram biberit, Brentium hoc vnus
 cum egisse, atq̄ ad eò ipso D. Luthero, vrisse vehementius,
 fatetur. De calumnia verò, quam D. Luthero impingere
 nititur, plura dicam suo loco.

- Hoc vero quid est? quod scribit, loco legitimæ Synop
 di, rem apud nos vi geri: rem (inquã) apud nos VI GERIT?
 Pag. 149. Aut ego fallor, aut Beza mentitur splendide. Dicat enim
 nobis, dicat, inquam, si potest, vbi nam locorum apud nos
 res vi gesta sit? Age dicat nobis, homo leuissimus, quos nã,
 quibus armis oppresserimus, loca proferat, exprimat nomi
 na, si potest, execranda ipsius vanitas? Nimirum Cingliani
 candoris est, alios, cuius tu imprimis reus sis, falso accusare.
 Gallia enim, Gallia, inquam, vniuersa loquitur, vbi nam res
 vi generatur. Beza, si non authore, instigatore tamen, sanguis
 innocenter effusus, testis sit, apud vtros res vi gesta fuerit
 vtinam

D. Pappum, libello, admonitio. 41

utinam omnis ille sanguis, non inclamet eius (si modo vili ipsi est) conscientiam. In Belgio'ne, an apud nos, res vi geratur, ex Hispano, si libet, discat, ipsis ne, an nostris id imputer, ex eodem, si placet, quærat. Quis rem vi gerere iubeat, & classicum canat, Tribunitios illos, & verè seditiosos Eusebios, qui publicè extant, consulat. Dicat etiam nobis, quid illud sit, quod dudum de nostris scripsit, mirari sese, quò tandem Germania ferre diutius monstra illa possit.

Propitius Deus, qui hæctenus clementer nos protexit, auertat, ne ipsi pro arbitrio rem aduersus nos gerere vnquã possint, vel Tiresias videret, quid nam esset, rem vi gerere. Si enim de vita & capitibus nostris, Beza iudice, statuendū foret, charitatis zelo præoccupatus, sociorum vota dudum anteuertit, cum rerum capitalium supremus iudex, pro tribunali sedens, ita contra quosdam pronunciauit: Si verè respiscant (inquit Beza) quod sanè velim, quid illis fuerit accommodatius capitis supplicio, &c. quo cauebitur, ne ad vomitum illi redeant.

Satis profectò dura, hominis Theologi, sententia, quòd si mitiorem non experti sunt illi iudicem, quem non ita pridem habebant Præceptorem atq; Collegã, quid nobis (Deus bone) sperandum fuerit, quos iam dudum monstra, portenta, doctrinam verò fermentum, & Sathanæ excrementū publicis scriptis pronunciauit? Iam puto, Bezam, vbinam *Epistola 70.* res vi geratur, satis intelligere.

Vniuersæ autem antiquitatis testimonio falsum *Pag. 57.* est, quod ait: Non aliter communicari proprietates diuinitatis humanitati, quàm humanitatis Deitati. Item pari prorsus ratione, diuinis humana, atque humanis diuina tribui. Quid enim Deitas ab humanitate in Christo accepit, vel quid hæc illi contulerit, Athanasius nos docet, & *Pag. 35.* veterum plurimi.

De Theod. Beza, aduersus

Arhanasius Epistola ad Epictetum.

Non enim verbum caro factum est, vt **ALIQVA**
ACCESSIO fieret Deitati, neq; vt verbum in meliorem
 statũ reduceretur. Magis verò humanæ naturæ **MAGNA**
 accessio facta.

Idem de assumptione hominis.

Necq; enim Deitas in homine assumpto **AVGMENTUM**, aut detrimentum vllum sustinuit.

Leo Epistola 10.

Natiuitas temporalis, illi diuinæ & sempiternæ natiuitati **NIHIL** minuit, **NIHIL** contulit.

Idem Epistola 11.

Natura Deitatis incommutabilis, nec damnum sui recipiens, nec **AVGMENTVM**.

Quin & Beza ipse libro contra Brentium inquit: **DI**
UINITAS verbi cum carnem sibi vniret, **QUALIS ERAT,**
TALIS PERMANSIT.

Ex his ergo constat, humanam naturam **NIHIL** nec communicasse, nec communicare Deitati, quæ augmentum non recipiat, potuisse.

Si itaq; verum est, quod Beza fabulatur, non aliter communicare hanc illi, quàm illam huic, & pari prorsus ratione communicationem inuicem tribui, nullam prorsus inter se mutuò communicationem naturarum esse, consequetur. Cum autem posterius id manifestè falsum sit, illud prius, quæso, verum esse quĩ poterit?

Pag. 23.

Istud verò quale sit, aliorum esto iudicium, quod negat Deum omnibus rebus creatis adesse Essentialiter, & sustentare res omnes Essentialiter, vel etiam Subsistentialiter: **VRTUTE** autem sua præsentem esse, & sustentare Deum res

Pag. 298. creatas, concedit. Sicut & libro contra Brentium, Deum vbiq;

D. Pappum, libello, admonitio. 43

vbicq; esse concedo, ait, sed eius tamen, qui cœlum & terram replet, veluti thronum ac sedem in cœlis, cœlis (inquam) illis excellissimis tota Scriptura collocat. Et eodem loco Tertullianum Brentio opponit, dicentem: Scimus Deum etiam intra abyssos esse, & vbicq; consistere: sed **V I & P O T E S T A T E**. Nunquid igitur tandem & Deum ipsum cœlo capi oportet? Ergo iam non hinc controuersia status fuerit, an Christus secundum humanam suam naturam nobis præsens sit, sed an Deitas ipsa vel diuina natura, per Essentiam, vbicq; nobis adsit.

Quid ergo illud est, quod Dominus apud Ieremiam *Ierem. 23.*
ait: Nunquid cœlum & terram **E G O** impleo, dicit Dominus? Quid illud? Quod Salomon ait: Si enim cœlum & cœli cœlorum te nō capiunt, quanto magis domus hæc, quam ædificauit tibi. Quid illud est? quod Dominus apud Esaiam *Esai. 66.*
inquit: Cœlum sedes mea, & terra scabellum pedum meorum, quæ est ista domus, quam ædificabitis mihi? Nunquid Beza, qui de Christo in frustra secando (si modo liceat) quædam impie nugatus est, iam etiam Deitatem in frustra disse- *Pag. 7. contra D. Papp.*
cabit, vt pedes cum inferioribus partibus, terram & hæc inferiora, caput verò cū superioribus partibus, cœlū & superiora occupet. Nec immerito. Etenim, quum Theologus esse non possit, qui verbum Dei recte secare nescit, saltem Christum secare vult, vt vel lanij alicuius, aut carnificis vicies impleat. Quid illud (inquam) est? quod David de Deo *Psal. 138.*
dicit: Quò ibo à spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cœlum, **T V** illuc es, si descendero in infernum, ades. Item illud, quid tandem est, quod **D E V S** dicitur non longè abesse ab vnoquoq; nostrum, cum in **I P S O** *Astor. 17.*
simus, viuamus & moueamur? Dicat nobis Theologus iste,

Lib. contra
Brentium
Pag. 41.

an virtus Dei qualitas quædam sit, & accidens in Deo. Et si id portentum dici debet inauditum, & monstrum in Ecclesia intolerabile, atq; Manichæorum delirium: monstrum & portentum intolerabile ipse Beza fuerit, qui alibi sic scripsit: Diuinam ESSENTIAM non tantum filij, sed etiam Patris & Spiritus S. IPSAS QVE adeo in vna illa singularissimâ Deitate, SVBSISTENTES PERSONAS, omnia verè & incomprehensibiliter implere, nemo negarit, nisi qui Deum infinitum esse inficiabitur. Hæc Beza.

Ex his constat, Bezam è potestate exiisse, & furij horribiliter agitari.

Tom. Jene. Germanico Ter.
Pag. 352.

Sed factum benè, ne scilicet vanus vates Lutherus videri queat. Nam ita scripsit: Obijcient illi: credimus sanè Dei potentiam vbiq; esse, verum inde colligi non potest, quòd diuinam suam Essentiam aut dexteram Dei, itidem vbiq; esse, oporteat.

His ego sic respondeo: Ego etiam firmiter credo, quòd vos verè in intimo cordis vestri scrinio, nihil quicquã, neq; de Deo, neq; de eius diuina potentia sentiatis, idq; pro certo affirmarim, nec mihi dubium est, quin omnia ista præclara dicta, quæ hîc recitantur & tractantur, præterituri sitis, irrisorie & cum stomacho vociferantes, quid agamus? Tantum de grano & folijs narrat, scripturarû verò citat & producit nihil. Sic enim facere soletis, & postea de vestra potentia fabulari, aut de rebus non necessarijs nugari, atq; hæc est vestra scripturarum allegatio.

Nos verò certò scimus, quòd Dei potentia, Dei brachium, Dei manus, Dei Essentia, Dei facies, Dei Spiritus, Dei sapientia, &c. idem sint. Nam extra creaturâ nihil est, quam vnica purissimâ DEITAS, & remoto omni dubio, Dei potentia, & dextera Dei ante creationem fuit ipsissima Dei essentia

essentia, neq; post creationem in aliud transmutata existit
 mari potest. Etenim Deus nihil creat, nisi per verbum suū. *Gen. 1, Ioan. 1.*
 Hoc verè est Dei potentia. Nec enim potentia Dei securis,
 serra, aut lima est, qua operetur, sed Deus ipse. Si autem
 potentia & spiritus eius vbiq; præsto est, & in omnibus res
 bus, quàm intimè & extremè secundum omnes dimensio-
 nes quantitatis, quemadmodum esse oportet, si vbiq; omnia
 facere & sustentare debet, tum necesse est, vt eius diuina
 dextera, essentia & maiestas etiam vbiq; præsto sit, adesse,
 inquam, & non abesse eum oportet, si verè dicendum sit,
 quod omnia faciat & sustentet. Hactenus Lutherus. Sed
 quia asinus frustra sub freno currere, frustra saltare docetur,
 ad alia pergo.

Similiter falsum dicimus, quod negare videtur Beza, *Pag. 19. 20. &*
 eandem esse Dei in Christo, quo ad essentiam, quàm in reliis *alibi.*
 quis creaturis omnibus, diuinitatis præsentiam, quæ vt in
 creaturis *εὐδυσία* discernitur, quod alia in alijs agat & opere-
 tur: Ita in Christum tota effunditur. Deum enim, essentia
 sua ex æquo rebus creatis omnibus adesse, si non nobis, Iu-
 stino tamen, Martyri aut Augustino suo credat, quorum il-
 le sic ait: Quæritur, quomodo verbum illud vbiq; sit, iuxta
 essentiam, & quomodo in proprio templo? Si enim sic &
 ibi, vt in vniuerso, templum nihil habebit præ cæteris: &
 quid faciemus illi Scripturæ: In quo habitat omnis plenitudo
 diuinitatis corporaliter? Quod si quis concedet esse plus,
 ergo non adest rebus omnibus iuxta essentiam, quod est
 Dei proprium. Manifesto iudicio se prodit incredulitas,
 quando de Deo quærit hac vice, quomodo? Alioquin quo-
 modo, quomodo terrâ, quomodo mare, aërem, stirpes, ani-
 maria cuncta, teq; ipsum ista curiosè de Deo scrutantem,
 condidit? Vtiq; respondebis, absoluta potentia produxisse
 omnia,

omnia. Nū igitur Dei potentia per accidens creaturis adfuit
 an iuxta essentiā: si per accidens, certē vt existentibus ante
 quam crearentur: quoniam accidens suapte natura non
 per se est, sed in subiecto aliquo: id si risum meretur, reli-
 quum est, vt iuxta essentiā adsit omnibus. Ergo quia iux-
 ta essentiā vis illa creaturis aderat, nihil ne plus habebat
 ipse Dominus, qui templum est: Nec hæc ratio, nec illa in-
 uenit exitum, vtramq; fides explicat.

Et paulò post. Quæritur, quomodo verbum illud, & in
 proprio templo sit iuxta essentiā, & in rebus omnibus si-
 militer, & quid habebit hoc templum præ cæteris rebus?
 Audiamus Scripturam dicentem: Qui est in sinu Patris,
 „ iuxta essentiā vniuersis ex æquo adest. Nec dicimus eum
 „ sic in Patre esse, vt in rebus cæteris, non quòd eius essentiā
 „ contractior fiat in alijs, sed quia mensura harum ad captum
 „ diuinitatis non sufficit. Sic à proprio templo inseparabilem
 „ fatentes, in quo plenitudo Deitatis inhabitet, nihilominus
 eum rebus omnibus adesse iuxta essentiā dicimus, etsi nō
 similiter. Nec enim capit Deitatis splendorem corpus for-
 didum, id licet exemplo discere. Nec enim celabo huius
 quæstionis pondus filios Ecclesiæ, piè cum eis differens.
 Communis hic Sol nobis quotidie se præbet omnibus, nec
 magis minus ue irradiat alium, quàm alium: sed in omnes
 ex æquo exercet vim suam, attamen si quis acutiore visu
 polleat, plus eius splendoris recipit, non quòd sol magis in
 eum agat, quàm in cæteros, sed propter vim oculorum exis-
 tantiam. At quisquis infirmos habet oculos, ne obtueri quidē
 tantam lucem poterit, propter eorum hebetudinem. Idem
 cogita de Sole iustitiæ, cum sit Deus, EX AEQVO IL-
 LUM ADESSE OMNIBVS IUXTA SVAM ES-
 „ SENTIAM: nos autem quotquot sumus, vt hebetes, &
 oculis

oculis squalentes præ peccatorum sordibus, ad percipiendū
lumen non esse idoneos, templum verò illud propriū ocu-
lo purissimo splendorem **TOTIVS LVMINIS** capere,
utpote formatum opera S. sancti, & à peccato prorsus esse
alienissimum. Nam sicut sol quamuis sua vi attingat pariter
omnia, tamen non ab omnibus similiter capitur: Sic **VER-**
VM illud iuxta essentiam præsens omnibus, non similiter
adest cæteris, ut templo proprio. Hactenus Iustinus.

Ita & Augustinus Epistola quinquagesima septima
inquit: Deus in seipso substantialiter ubiq; totus est, quia
nulli parti rerum absens est, ne illis quidem, qui ipsum non
habent, id est, in quibus non habitat: & in quibus habitat,
non æqualiter habitat. Licet enim totus illis sit præsens, nõ
tamen extoto illum capiunt, sed pro suæ capacitatis diuer-
sitate, alij amplius, alij minus ipsum habent & capiunt. De
capite verò nostro Christo, Apostolus ait: In ipso habitat to-
ta plenitudo Deitatis corporaliter, hoc est, non umbratiliter,
sicut in templis manu factis. Aut certè corporaliter dictum
est, quia & in Christi corpore tanquam in templo, habitat
Deus. Hoc verò interesse arbitramur, inter caput & mem-
bra cætera, quòd in quolibet, quamuis præcipuo membro,
ut in aliquo magno Propheta aut Apostolo, quamuis diu-
nitas habitet, non tamen sicut in capite, quod est Christus,
omnis plenitudo diuinitatis. Nam & in nostro corpore in-
est sensus singulis membris, sed non tantus, quantus in ca-
pite, ubi **PRORSVS OMNIS** est. Sic Augustinus. Si er-
gò iurè irasci sibi videtur Beza, non D. Iacobo Andreae, sed
Augustino & Iustino succenseat.

Plusculum verò scientiæ, vel pudoris certè, & nos in
Beza eã ob causam, requirimus, quòd ait, distinctionē visibi-
lis & inuisibilis præsentig Christi, esse in Ecclesia Dei omni-
bus

bus seculis inauditam. Bona verba quaeso. Ostendam ergo ego, Bezam Geneuensem, nunc Cretensem factum, et non Galliae tantum, sed honestatis & verecundiae limites transcendisse.

Augustinus in Sentent. Prosper.

Nos in specie panis & vini, quam videmus, res **INVISIBILES**, id est, carnem & sanguinem Christi, honoramus.

Ibidem.

Hoc est quod dicimus, & modis omnibus approbare contendimus. Sacramentum hoc duobus confici, duobus constare, visibili Elementorum specie, & **INVISIBILI** Domini nostri Iesu Christi carne & sanguine.

Bernhardus de Coena Domini.

Gratulare sponsa, &c. In terra sponsum habes in Sacramento, in coelo habitura es sine **VELAMENTO**, Et hic & ibi veritas, sed hic **PALLIATA**, ibi **MANIFESTATA**.

Oratio in Liturgijs veterum.

Attende Domine Iesu Christe, Deus noster, de sancto tabernaculo tuo, & de throno gloriae regni tui, & veni ad nos sanctificandos, qui supra cum Patre sedes, & hic **INVISIBILITER** versaris, & dignare potenti manu tua impartiri nobis impollutum corpus tuum, & preciosum sanguinem.

Sed & D. Philippus, non concessit solum, verum & ipse ea usus est, libello, quo plurima antiquitatis testimonia collegit. Cum enim nonnulla in Augustino occurrerent, quae, si simpliciter acciperentur, duriora videri poterant, hanc
commo

commodam & necessariam distinctionem vsurpauit. Ideo (inquit ille) loquitur Augustinus, de **VISIBILI** conuersatione Christi, sicut is, qui docet, videtur & auditur: & dicit, Christum **VISIBILITER** nobiscum non esse, sed eodem modo nunc perpetuò in cœlo est. Verum de cœna ne verbum quidem audis, loquitur enim tantum de **VISIBILI** conuersatione, quod sanè de cœna Domini accipi vel intelligi non potest. Hacenus illi.

Apparet itaq; veritatem apud Bezam in precio esse, cum ea, non nisi rarissimè, & tantum diebus festis vtatur.

Atqui ne sic quidem hominem elabi patiar. Sed ne ingratus sim: age dicat nobis. Dudum affirmauit, sese corporalem corporis & sanguinis Christi in cœna perceptionem atq; præsentiam credere. Aut ergo visibilis illa sit necesse est, aut inuisibilis, Tertium enim nullum est. Verum visibilem non dicet, opinor, nisi iam ex metaphorico Theologo Capernaiticus, & ex Caluiniano Iudaizante, Iudæus prorsus factus sit: Ergo inuisibilis. Aut si hanc quoq; negat, quomodo quæso aderit, qui neq; visibiliter neque inuisibiliter aderit. Hoc itaq; obtinuit Beza, tantam ipsius esse vanitatem & impudentiam, vt maiorem in Ecclesia Dei omnibus seculis auditam vix existimemus.

Erroneum etiam, atq; adedò impium est, quod passim *Pag. 40.* pugnis calcibusq; propugnat, proprietates oppositas, vni & eidem subiecto **NULLO MODO** conuenire posse. Ego verò video, Bezae cum veritate nullo modo conuenire, nisi forte & illa, quæ Scriptura etiam nobis tradit, **NULLO MODO** vera esse possint. *Dan. 3.* Etsi enim ignis proprietas sit vrere, tamen ignis in fornace Nabuchodonosoris vrir quidem, & consumit ligna, stipulas, atq; etiam viros, qui pueros in fornacem miserant, sed eodem planè momento in Danielis

focios NIHIL potestatis habuisse scribitur, adeo vt ne capillus capitis eorū adustus, nec odor ignis per eos transierit.

Cum autem multo maior nobis sit sacrae Scripturae, quàm huius pseudophilosophi authoritas, nos quæuis illius obuijs vlnis acceptamus, & exosculamur, hunc verò vnà cum Physica sua doctrina ad extremas Garamanthas, aut potius ad fornacem Nabuchodonosoris ablegamus, vt tandem, aliud esse naturam rerum, aliud rerum naturæ Dominum, discat, prius quàm flamma ignis & ipsum interficiat. Sed ad aliud pergo.

*Germani
Zigeiner
vocant.*

Aberrat hoc nostro seculo, vagum genus hominum, quod ex Ægypto nonnulli, alij aliunde prodijisse scribunt. Hi præterquam quòd ex rapinis vitam agunt, etiam hoc modo fami consulunt, quòd veros rerum euentus obuijs quibuslibet explicant. Miserum certè genus hominum, quanto autem foelicior illis Beza est, quem Gallia nobis produxit. Etenim si vera dicendo victum quærere (vt illi) cogeretur, iam dudum profectò fame pereundum ipsi fuisset, adeo cum veritate irreconciliabile illi bellum est. Eius rei & hoc sit specimen, quòd scribit, proprietates Essentialis alicuius naturæ, ex gratia posse donari, alteri alicui naturæ, id esse PRORSVS ἀδωίατορ. Quàm suauiter verò, in mendacijs deliciatur ille? An non satis superq̄ quantū charitas ipsi curæ sit, demonstrat? Cum enim veritatem odium parere didicerit, vt omnibus charus esse possit, sedulo ab illa abstinet. Etenim omnipotentem esse, diuinæ naturæ Essentialis proprietates est, tamen Christus ipse de humana natura sua verba faciens (diuina enim nihil accepit) ait: Omnia mihi tradita à Patre: Et, data est mihi OMNIS potestas in cœlo & in terra: Et Ephes. 1. Constituens ad dexteram suam in cœlestibus, super omnem principatum & potestatem

Pag. 57.

*Matth. 11. & 18.
Ioan. 13.*

D. Pappum, libello, admonitio. 51

testatem & virtutem & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus eius. Ne verò vlla tersiuersatio locum habere possit, veteris Ecclesiæ interpretationem addam.

Athanasius de Arriana & Catholica Confessione.

HUMAN A infirma & mortalis CARO atq; NATVRA, diuinam profecit in gloriam, Ita vt omnem potestatem in cœlo & in terra habeat, quam, antequam à verbo assumere, non habebat.

*Vigilius (Cinglianorum Anchora) libro 5.
contra Eutychen.*

Diuina natura non indiget honoribus sublimari; dignitatis profectibus augeri, potestatem cœli & terræ obedientiæ merito accipere. Secundum CARNIS naturam exaltatus, honoratus, coronatus, melioris nominis dignitatem adeptus est, qui secundum naturam verbi horum nihil eguit aliquando, vt scilicet potestatem cœli & terræ, hæreditatem gentium, & subiectionem vniuersorum ex tempore acciperet.

Leo Epistola 22.

Dicant aduersarij veritatis, quomodo omnipotens Pater, vel secundum quam naturam filium suum super vniuersa prouexerit, vel cui substantiæ cuncta subiecerit. Deitati enim semper per omnia fuerunt subiecta. Huic si addita potestas, si illustrata dignitas, si exaltata sublimitas, minor erat prouehente.

Theodoretus in Psalmum secundum.

Vt Deus, innatum habet imperium, vt HOMO decreto accipit.

ITEM: Cum Dominus sit naturâ, vt Deus, etiam vt HOMO vniuersorum imperium accipit.

Cyrillus.

Accipere igitur OMNIA, ipsi, vt HOMINI, attribuendum est, quæ, vt Deus, naturaliter habet.

Ambrosius libro 6. de fide.

Secundum CARNEM omnia ei subiecta traduntur.

Idem.

Vt HOMO igitur per gratiam accepit à Deitate, quæ vt Deus, naturaliter habet. Quare à se quoque ipso, vt à Deo, ipse eam accipit, vt HOMO.

Idem.

Verbo non conuenit aduentitia gloria, nec imperium extrinsecus concessum, sed INCARNATO & habitanti inter nos, dicimus conuenire aduentitiam potentiam, summi esse & videri regnum & dominium. Dominum enim & Christum factum esse à Deo & Patre, dicit Petrus, non verbum sed Iesum crucifixum. Sic illi.

Ex his itaque manifestum est, essentielles proprietates Deitatis humanæ naturæ in Christo donari posse, nequæquam esse impossibile, sed Bezam non mentiri, id verbum est prorsus ἀδύνατον.

Falsum quoque & ineptum etiam est, quod non solum negat, diuinitatem per humanitatem tanquam instrumentum omnia perficere, sed quod asserit, humanitatem potius (per) diuinitatem, agere, nisi malimus dicere, animam per oculum potius, quàm oculum per animam videre. Et addit, priorem illam synceriorum Theologorum sententiam esse Acyrologiam intolerabilem: Sic ille. Ecquid vobis videtur de excellenti isto Physico? Age, quomodo placet noua isthac profundi huius Theologi philosophandi ratio? An non dignus videbitur, cui communibus suffragijs triumphum decernant omnes, quotquot orbis habet, Philosophi.

D. Pappum, libello, admonitio. 53

phi. Certè quocunq; se vertat Beza, ἀκρολογία fuerit. Si enim hoc vult, oculum per animam videre, hoc est, animam facultatem illam oculo suppeditare, quàm ineptè loquitur? Deinde nihil profusus ad rem: de eo enim nunc non disputatur, sed id in controuersia potius est, sit ne Diuinitas humanitatis, vel hæc illius organum & instrumentum, Præterea, si hæc est eius sententiã, cui quæso litem intendit? Cui loquitur? An non sine scopo iaculatur? Adeò enim nobiscum non pugnat, vt nostra confirmet. Hoc enim est, quod dicimus, non habere humanitatem illa, quæ ipsi tribuimus, ex sese, sed communicata esse à Deitate, cui personæ liter vnita sit. Si igitur hoc vult, animam non per oculum, sed oculum per animam, tanquam instrumentum, videre, Geneuensis Physici curæ tradendum arbitror. Etenim, si nec ille ἀκρολογία hominis videat, illius neque oculus per animam, neque anima per oculum quicquam videt.

Multa lubens prætereo, est enim & delirio eius conscedendum aliquid, vnum tamen dissimulare planè nõ possum, quòd tum hoc, tum etiam alijs suis libellis, sine fronte affirmat, viuente D. Melanchthone, arcanum fuisse dogma istud omnimãiestatis, neque Brentium, illo viuo, aperte esari ausum. Sic ille. Quando autem tandem manifestissimorum mendaciorum te, Beza, pudebit? Fortè non prius, quàm locusta bouem pepererit. Quomodo quæso, aut quando probabis ista de Brentio, Galle? scilicet, quando Gallus apud Nibas vocem ediderit.

Nunc verò tu, perfrictæ frontis homo, hoc tantum crimen, tandem etiam D. Brentio, Theologo constantissimo, tribues? cuius Caluinus & ille alter amicus tuus singularis à fronte simul & occipitio, ceu Ianus quispiam oculus, D. Philippum dudum publicis scriptis accusarunt. Verba ipsorum recitare libet.

*Caluinus ad Melancthonem, libro Epistolarum pag. 55.
Scripta, Anno 47. Iunij 28.*

Sed, dum locum hunc, tanquam scopulum aliquem, res fugis, ne in quorundam offensionem incurras, plurimos, qui aliquid certius, in quo acquiescant, abs te requirunt, suspenso perplexosque relinquis. Est autem (vt me aliquando tibi dicere memini) non satis nobis honestum, eam doctrinam, quam plerique sancti proprio sanguine testatam relinquere non dubitant, ne atramento quidem consignare.

Et pag. 90.

Si forte, quod tibi aliquando dixi, oblitus es, nunc in memoriam reuoco, nimis charum nobis esse atramentum.

Et pag. centesima trigesima tertia.

Nihil tanti est, vt furiosis hominibus TUA DISSIMULATIO, ad turbandas & dissipandas Ecclesias, frenum laxet. Taceo iam, quam preciosa nobis esse debeat, ingenua sanæ doctrinæ professio.

Ibidem.

Vt timenda sint tibi extrema quæque, semel tamen statutuere necesse est, quid Christo debeas, ne ingenuam veritatis Confessionem suppressens, ad eam opprimendam, quasi tacitum patrociniū improbis hominibus accommodes.

Eodem libro.

Quid plausibile sit in Mundo, vel odiosum, me non las tet, sed mihi nihil pluris est, quam præscriptam à Magistro normam sequi. Nec dubito, quin hæc ingenuitas pijs & sanctis gratior tandem futura sit, quam flexibilis & mollis docendi ratio, quæ inanem metū præ se ferat. Quod te Deo & Ecclesiæ debere agnoscis, obsecro te, vt quamprimū soluas.

Et pag. 185.

Omninò tibi videndum est, & quidem maturè, ne tibi apud posteros dedecori sit, nimia taciturnitas. Quod si, dum vndique

vndicq̄ suis telis te confodiant Hippocentauri isti, expectas, timendum rursus, ne parum opportuna censeatur cōfessio, quam tanta necessitas extorserit. Quid si mors occupet? Non ne vt tibi decedat omnis authoritas, fidesq̄ abrogetur, seruiliter timidum fuisse clamabunt? Quam infamiam, vt abs te extergere festines, non es pluribus monendus.

Idem ad Martyrem, pag. 135.

De D. Philippo valde mihi dolet. Ergo ei non satis est, vel quocunq̄ tulerit hominum gratia, flexibilem mutare, vel silentio veritatem prodere, nisi cordatos Dei seruos, ad quorum imitationem ipsum potius eniti decebat, inflectere ad suam molliciem conetur. Praclarè verò abs te factum, quòd te liberum veræ doctrinæ defensorem professus es. Sic enim, tuo exēplo, præscripta est ei regula, quatenus pax fouēda sit, vt scintillā virilis animi spirare aliquando discat.

Argus in Quadrimum, pag. 136.

Rectè fecisset (D. Melanchthon) si sententiam suam exposuisset simpliciter, & sine ambiguitate, idq̄ in toto Mundi theatro, & minus in sua senectā metuisset exilia & alia pericula. Haftenus illi.

Nunquid hoc de Philippo vobis non satis est, Beza, nisi tu græca prorsus, aut si mauis, Cingliana fide D. Brentium huic adiungeres, qui de Luthero etiam sceleratè scripsisti (pag. 146.) non audiendum in foro testem, quòd sibi ipsi contradicat. Ita scilicet sartam tectamq̄ horum authoritatem conseruatam vultis, vt communi consensu, & communibus armis (quod supra te dicere memini) nobiscum Pontificios oppugnent, ita nimirum solus sapere, solus regnare, & albis equis, quod dici solet, reliquos omnes præcedere sibi videtur, cum verius de ipso dici possit, illud Poëtæ:

Dispeream Pyladi præstare matellam,

Dignus es, aut porcos pascere Pyritioi.

Sed omitto ista, & ad rem ipsam. Conqueritur Beza, immerito se mendacij à Pappo insimulatum, neq; enim de D. Luthero, sed de D. Brentio dixisse, quòd viuo D. Melancthone, quid sentiret, effari nõ fuerit ausus, quod & repetit, tantum hoc adijciens, musitasse quidem interdum aliqua. Ego verò id ipsum quoq; repeto, & perspicuè affirmo, Bezam istum, quoties D. Brentio (in Domino nunc quiescenti) maculam istam inurere conetur, toties eũ mentiri apertissimè, quod, nisi luce meridiana clarius demonstrauero, ego Beza sim, hoc est, bipedum vanissimus. Ita ergo inquit Beza.

Negare non potes (D. Pappum intelligit) arcanum istud omnimaie statis, ad obitum vsque D. Philippi, musitasse quidem (D. Brentium) nonnunquam, at nunquam, nisi illo mortuo, aperte effatum, cuius rei testes (inquit ille) tibi omnes eius libros, ante hoc tempus scriptos, fero. Agè ergo videamus. Neq; verò iam quicquam eorum proferã, quæ hactenus edita sunt, etsi scripta, viuo D. Melancthone, ne supposititia esse cauilletur, neq; illorum etiam quicquam, vbi rem paucis tantum attigit, ne (musitasse suum) opponat, etsi priori libro negarit simpliciter. Sed ecce commentarium eius in Ioannem.

D. Brentius in Ioannem Cap. 13. Anno 45.

adito.

Quemadmodum impiè sentiunt, qui dicunt, hanc cœenam esse merito actionis suæ expiationem pro peccatis uiuorum & mortuorum: ita etiam, vanissimi sunt, qui sentiunt, corpus & sanguinem Christi non esse reuera in hac cœna, nec distribui sumentibus pane & vino, sed tantum significari. Hi enim fingunt, nescio quas, absurditates, quòd tam magnum

magnum corpus non possit contineri in tantilla panis particula. Quasi verò in hac cœna tale ageretur negotiũ, quale est, cum mulieres recipiunt in laniena, carnes bouis aut vituli in corbes suas. Sed profectò agitur híc cœleste negotium, in quo considerandum est, non quid rerum natura ferat, & humanæ imaginationi absurdum videatur, sed quid verbum Domini dicat, & quid fides ferre queat. Scimus quidem optimè, nullum hominem posse corpus suum in tantillam particulam panis reponere: sed de Iesu Christo, filio Dei, longè aliter sentiendum est, quàm de alijs hominibus. Hic enim Christus, non habet tam nudum corpus aut carnem, quàm est caro alterius cuiusdam hominis, sed habet carnem coniunctam cum diuina natura in vnitate personæ. Verbum, inquit Ioannes, factum est caro. Quod si diuinitas Christi implet panem cœnæ Dominicæ, quid prohiberet, quò minus secum carnem, quæ cum ipsa in vnitate coniuncta est, adduceret? Non ferunt hoc, inquis, naturales conditiones carnis. At nec fert naturalis conditio carnis, vt diuina natura cum ipsa coniungatur in vnitate personæ, vt ambulet super aquas maris, quasi super aridam, & non demergatur, vt subito ex oculis hominum euanescat, & fiat inuisibilis, vt ascendat absq; scalis in altum, vt suscipiatur à nube, ac multa id genus alia, & tamen hæc omnia verè sunt in carne Christi. Quid manifestius est, quàm Iesum Christum, qui descenderat in infimas partes terræ, ascendisse non in cœlum tantum, sed etiam super omnes cœlos, vt omnia tam infra, quàm supra impleret? Impleret autem, nõ diuinitate tantum, sed etiam humanitate. Facessat hinc humana rationis prudentia. Non est hæc impletio, qualis est raparum in sacco, sed est cœlestis & diuina, quæ dici quidem vtcunq; non autem humano captu intelligi potest.

Quod si verò Christus implet humanitate sua cœlum & terram (hoc enim sibi vult ascensus eius in cœlum) quos modo non impleret etiam, iuxta verbum suum, panem cœnæ Dominicæ?

Videamus etiam Lucam eiusdem, editum Anno 37.

Hom. 78.

Ascendit in cœlum, non quòd in vno tantum huius externi cœli loco, corporali modo sedeat, & à nobis longè ablit. Nam, si Christus in externo cœlo corporali modo habitaret, an non adhuc esset huic corporali Mundo affixus, nec verè exisset ex hoc Mundo, nec verè intrasset in gloriam & maiestatem Patris sui? Et, si longè à nobis abesset, quomodo dixisset: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem seculi? Et iterum: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Diuinitate, inquis, nobiscum est Christus, non humanitate. Rectè. Nō est nobiscū externa, & visibili sua humanitate. Sed quid? Num putas Christum, qui est nunc in gloria & maiestate Patris sui, qui est ad dexteram Dei, & regnat in spiritali, ac humano captui incomprehensibili Mundo, non habere alium modū præsentia, quàm externum & visibilem? An putas in Christo, hominem à Deo, per locorum diuersitatem, separari posse? Mors ipsa non potuit in Christo Deum ab homine diuellere, quia Deus & homo est vna persona, quomodo ergo posset eos separare locorū distātia? In conspectu Dei, mille dies, sunt vnus dies, quomodo igitur in conspectu Christi, qui est ad dexteram Dei, cœlum & terra, imò mille loca, non etiam essent vnus tantum locus? Ascendit, inquit Paulus, super omnes cœlos, sed vt omnia, tam

tam supera, quàm infera impleret. Quare, etsi ascenderit in
cœlum, tamen quia additur: Consedit ad dexteram Dei, quæ
est maiestas, & omnipotentia Dei, manifestum est, CHRIS-
TUM tam in cœlo quàm in terra, tam supra cœlum, quàm
infra terram, adeo quæ supra, infra, extra, & intra omnes crea-
turas, admirabiliter præsto esse, & omnipotenter regnare.

*Similiter Comment. in Acta Apostolorum, Hom. 3.
qui editus est Anno 34.*

Exponendum nunc erit, quæ sit vera sententia eius,
quod dicitur: Ascendit in cœlum. Atque hoc diligentius
scrutandum & obseruandum est, quod Sacramentarij, qui
negant, panem cœnæ Dominicæ verè corpus Christi esse,
querunt ex ascensu Christi in cœlū erroris sui patrocinium.
Dicunt enim, Christus ascendit cum corpore suo in cœlū,
& habitat in cœlo corporaliter, corpus igitur Christi non
potest esse in pane. Nos autem, vestris adiuti precibus, per-
spicue ostendemus, tantum abesse, vt ascensus Christi in
cœlum, horum errori patrocinetur, vt maximè omnium vani-
tatem eorum arguat & confutet. Primum igitur, Christus
dicitur in cœlū ascendisse, non quod vnū in cœlo illo visibili
locum corpore suo ita occupauerit, vt in eo loco tantum cō-
tineatur, sed quod penetrauerit, quemadmodū ad Hebræos
scribitur, cœlos, & euaserit super omnia, quæ sunt in terra
& in cœlo. Illud, inquit Paulus, ascendit, quid est, nisi
quod etiam descenderat prius in infimas partes terræ?
Qui descendit, idem ille est, qui etiam ascendit, super omnes
cœlos. Audi quid Paulus dicat. Super omnes, inquit,
cœlos, vt impleret omnia, nimirum, non vt tantum im-
pleret omnem Scripturam, quemadmodum quidam hunc
locū, ad confirmāda somnia sua, detorquent: sed vt impleret

omnia, tam infera quàm supera, tam terram quàm cœlum. Nam quemadmodum, qui in valle aliqua profunda consistit, non potest totam regionem circumiacentem oculis cōprehendere, sed tantum ea, quæ in valle sunt, & non longe à valle distant, perspicit. Qui autem ascendit in altum montem, is totam circumiacentem regionem oculis suis occupat: ita Christus noluit vel in terra, vel in aliqua tantum parte externi illius cœli fixus permanere, sed euasit super omnes cœlos, non ut omnia tantum in prospectu suo haberet, sed ut omnia impleret, & ubi Deus regnat, ibi & ipse Deus & homo præsto adesset, ac vnà cum Patre suo regnaret. Nō est autem hīc audiendum commentum illorum, qui Christum ita separant, ut non vereantur dicere, Christum omnia quidem implere iuxta diuinitatem, non autem omnia implere iuxta humanitatem, quam in vno tantum loco esse oporteat. Tametsi enim humanitatis per se proprietas sit, in vno tantum loco esse: attamen si humanitas diuinitati in vna persona, quemadmodum fit in Christo, coniuncta fuerit, profectō ea humanitas diuinitati ita adhæret, ut nulla loci distantia ab ea diuelliqueat. Mors ipsa, & infernus non potuerunt humanitatem à diuinitate in Christo separare, & existimabis tu, crassa hæc loca tantæ potentæ esse, ut cogant diuinitatem Christi alicubi esse, vbi non sit humanitas eius. Ac verum quidem est, humanitatem Christi, quoties apparet in vno tantum loco, vel in cœlo, vel in terra apparere. Quia verò fides vera tradit, verbum carnem factum, & Deum & hominem in Christo vnā personam esse, profectō necesse est confiteri, quod re ipsa illic sit Christus iuxta humanitatem, vbi est iuxta diuinitatem. Quod si hæc humano captu non intellexeris: non est mirum, NON ENIM IDEO DICVNTVR, VT INTELLIGAS, SED

D. Pappum, libello, admonitio. 61

SED, VT CREDAS. In mysterio enim incarnationis Domini nostri Iesu Christi, requirit Scriptura, non intellectum captus humani, sed fidem verbi Dei, dicentis: VERBUM caro factum est: Et, Emisit Deus filium suum, factum ex muliere. Et, Non angelos assumit, sed semen Abrahamæ. Quare non est sentiendum, Christum ita in cœlum ascendisse, vt in hoc tantum visibili cœlo iuxta humanitatem permaneret, sed potius, vt omnes cœlos penetrando ac superando, omnia impletet. Nam id ipsum quoque Marcus significat, de ascensu Christi ita scribens: Receptus est in cœlum, & consedit à dexteris Dei. Quæramus igitur, vbi sint dextræ Dei, vt & illic thronum Iesu Christi inueniamus. Dextera autem Dei est, omnipotentia, gloria, & maiestas Dei, id quod passim Scriptura multis locis testatur. Omnis potentia verò, & maiestas Dei, sunt in omnibus locis, imò, vt rectius dicam, sunt extra, intra, infra & supra omnes locos, tam in cœlo, quàm in terra. Hactenus D. Brentius in Actis Apostolicis.

Iam quia tum Beza, tum fanatici reliqui, ad D. Brentij Exegesin appellant perpetuò, ex illa eadem, & quidē Anno 27. ædita, quid mussitavit D. Brentius, audiant. Sic autem inquit: Porro, filium hominis ascendere, est Christum glorificari, & omnia tam in cœlo, quàm in terra in suam potestatem accipere. Ascendit enim super omnes cœlos, vt omnia impletet, & omnium rerum dominium sibi vendicaret.

Adeo verò huius doctrinæ D. Brentium non puduit, (sicut nec debuit) adeo, inquam, nullum arcanum, vt pro fide sua, quam posteritati debebat, etiam Catechismo inseri voluerit, quò iuuentuti tam in scholis, quàm Ecclesijs, à teneris instillaretur. Ita autem ascensionem Christi, & sessorem eius ad dexteram Patris explicuit.

Item 209.

Neq̄ sentiendum est, quòd Christus sic ascenderit in
coelum, vt commoretur in hoc externo & visibili coelo, &
habitet ibi localiter. Dicit enim Paulus, Ephes. 4. ascendit
super omnes coelos, vt impleret omnia, videlicet tam infera
quam supera.

Et de dextera Dei.

Non sentiendum est, quòd Christus, filius Dei, tunc
primùm confederit ad dexteram Patris sui, cum ascendit in
coelum. Nam quod ad diuinitatem eius attinet, consedit
semper ab aeterno ad dexteram Patris, quòd sit eiusdem cū
ipso essentiae & maiestatis. Quod autem attinet ad huma-
nitatem eius, consedit quidem ipsa rei veritate, ad dexteram
Dei Patris, quamprimùm verbum caro factum est. Vna
enim est persona, Deus & homo. Reuelatione autem &
glorificatione non antè dicitur ad dexteram Patris conse-
disse, quam resurrexit à mortuis, & ascendit in coelum.

Et paulò post.

Sedere enim in hoc articulo, non est simpliciter sedere,
pro vulgariū hominum more, sed est sedere more regio,
hoc est, regnare & imperare. Hinc metropoles Regum, so-
lent dici throni aut sedes regiae. Dextera autem Dei non
est corporale membrum: sed virtus & omnipotentia Dei.
Vnde Psalmo 117. dicitur: Dextera Domini fecit virtutem,
Dextera Domini exaltata est. Hic vides, dexteram Dei di-
ci omnipotentem virtutem Dei. Quare sedere ad dexteram
Dei, est regnare omnipotenti & diuina maiestate. Hac
D. Brentius.

Quid nam requirit Beza amplius? An nō ista scripsit D.
Brentius? An nō scripsit & addidit, viuo D. Melanchthone?
nunc

nunc quid negabit? nunc quid tergiuersabitur? quid stat?
quid fingit? nullum ne ei omnino commentum superest?
Effugium ne nullum? Mirum verò, adeò ad fingendum
felicem & ingeniosum Bezam esse, nec posse nunc com-
minisci aliquid. Nimirum hocine est istud arcanum, hoc-
cine est musitare. Imò verò, an non hoc est aperte effari?
apertius certe quàm ille velit, apertius, inquam, quàm Cin-
glanorum mussitatorum vnquam quisquam, ne quidem
apertissimus. Bezam itaq; nugatorem impudentissimum
esse, nullum porrò arcanum. Bezam sine rubore mentiri
non musitabimus posthac, sed effabimur aperte. Sic scilicet,
Beza opsonium quærens, vt in prouerbio est, vestem
amisit. Quòd si, quid velim, planius dici postulat, sic habeat:
Beza, dum aliorum insidiatur existimationi, ipse fidem &
existimationem, si quam vnquam habuit, omnem amisit.

C A P V T I I I I.

De Calumnijs.

Hic verò Nathanaelem ipsissimum videas, hoc est, ho-
minem calumnijs natū. Adeò enim pro libitu suo, &
licentia profectò plusquam poetica, omnia fingit, deprauat,
inuertit, contorquet, vt magistro etiam hac in re suo nihilo
sit inferior, imò superasse illum & longo post se interuallo
reliquisse, verè dicere possis.

Principio enim talem presentiam corporis & sanguis
nis Christi in cœna nostris tribuit, qua sic ore illa deglutias
mus, & dentibus atteramus, vt in ventrè simul **TRAIICI**,
CONCOQVI & nobis **ASSIMILARI** necesse sit, nisi cū
Papistis presentiam mox desinere velimus, simulatq; forma
species

specierum perierit. Cum autem manifestam calumniam id sapere animaduerneret, hoc, Cingliano scilicet, stratagemate utitur, didicit nimirum vulgare illud: Pueros talis, viros autem iureiurando, falli debere, itaq; Deum testem vocat, (nam & Lampon iurat per anserem) se nequaquam conuictiandi animo, sed euidencia rei coactum, ita loquutum esse.

Dicat autem nobis Beza, si vir bonus est: quis nostrum vnquam ita senserit, scripserit, docuerit: Dicat si potest, cuius sint verba hæc, vnde sumpserit, transcripserit, imò dicat nobis, si vlla ipsi fides & religio curæ est, an non hæc sit, teste propria eius, ad quam prouocamus, conscientia, portentosa calumnia, de qua etiam ipsi Cingliani, nostros dudum publicis scriptis excusarint. Facile itaq; ommittere ista, quæ ex sese, ceu araneus quispiam finxit, Beza potuisset, nisi ex eo, quod vulgo dicitur, magnam spem concepisset: Calumniam re audacter, semper aliquid hæret.

Pag. 109.

Tamen hanc vt exornet calumniam, aliam non minus turpem, contra D. Lutherum adiicit: illum videlicet in maiori sua Confessione (quam suppressam se velle dicit, quod nemo non credit) scriptum reliquisse, id ipsum quod panis fiat [verè & propriè] (hæc maiusculis literis scribi voluit) corpori Christi tribui, & immeritò reprehensum Nicolaum Papam, quod dixerit, dentibus atteri corpus Christi.

Sanè non est de nihilo, quod suppressum hunc librum Beza optat, ne scilicet deprehendi tam facile calumnia eius possent: nunc, cum Dei beneficio publicè extet, videamus, quàm candide noster ille Nathanaël, egerit. Sic autem Lutherus ait,

Lutherus

talem, non simpliciter, hoc panem tribuit, qua nimirum fit, vt qui panem hunc edat, non edat merum, purum, & simplicem panem (hæc D. Lutheri verba sunt) sed (vt ipsemet mox in sequentibus sese ampliùs interpretatur) eum partalem, qui sacramentaliter, vel propter vnionem sacramentalis, sit corpus Christi.

Si itaq; Nathanaël, hoc est, vir bonus & candidus, esset Beza, non illa (verè & propriè) sed hæc potius (PROPTER SACRAMENTALEM VNIONEM) maiusculis literis scribenda erant. Verum istud instituto Bezae, hoc est, calumniam magis seruiebat.

Pag. 145. Non multum dissimilis huic calumnia est, quòd impudenter nugatur, D. Lutherum, etsi disputandi calore ultra metam proiectus, Ubiquitatis fundamenta iecerit: tamen TANQVAM EX ABVNDANTI id fecisse, ipsius D. Lutheri verbis confirmari posse, cum inquit: Ecce tibi Lutheri verba. Atqui Lutheri ista verba esse, hæctenus in cõtrouersia est, nec ignorat Beza, pleroscq; nostrum, non inanimibus coniecturis ductos, aliter existimare. Non igitur hoc sumendum, sed probandum priùs erat. Postquam itaque manum D. Lutheri Beza nobis ostenderit, tum dicere ipsi licebit: Ecce Lutheri verba. Deinde, vt maximè D. Lutheri essent, quomodo, quæso, nobis persuadebit, vt relictis, vel vt ipsius verbis utar, omninò suppressis ijs libris, vbi singulari studio, & magna industria, quasi ex professo has materias tractauit, ex vna, sola, dubia, incerta, vaga, lacera scheda, iudicium de hac tanta controuersia sumamus.

Tamen, si vtrumq; concedamus, quid nam absurdi adeo habet ipsius ne potius, an nostram evertet sententiam, agere experiamur, si periculum facere vult Beza: si subscribã ego, rata ne haberem vult ipse, quæ ibi dicuntur? Fatetur ergo ille,

D. Pappum, libello, admonitio. 67

ille, quisquis sit, verba vt SONANT accipienda. Et quia sic sonant, necesse etiam esse ita fieri, annuis ne Beza: Deinde affirmat, quòd Christus adsit in Sacramento cœnæ **VERA**. **CITER & CORPORALITER**, ideo quia dixerit, se suo corpore ibi adfuturum præsentem. Assentiris ne Beza: Præterea, etsi aliàs vnum corpus nõ possit simul esse in pluribus locis, tamẽ quia **ALIA** sit corporis Christi ratio, quàm nostri, posse illum, quando cuncq; velit, **VBIQUE & in OMNIBVS LOCIS** adesse, concedis ne Beza & hoc? Ergo & istud nos libenter tibi tribuimus, aliam videlicet causam præsentia Christi corporis & sanguinis in cœna, non quæ situros, quàm institutionis eius verba. Et quia longè aliam rationem esse præsentia Christi in cœna (quam Sacramentalem dicimus) & omnipræsentia causam, quæ ex vnione personali dependet, nos ipsi fateamur, in hac quidem controversia, de cœna Domini, posthac de Vbiquitate nullum verbum. Peto, quid nam Beza velit amplius.

Si verò, qui vir Beza siet, fortè quis ignorasset hætenus, ex ijs, quæ iam dicam, tanquam ex vnguibus leonem, cognoscere poterit. Denuò enim D. Lutheri auctoritatem nobis obijciens, (quæ tamen aliàs ipsi planè nulla est) ita inquit: D. Lutherus quidem certè non minus falsè, istud omnipotentia carni insita sigmentum, quàm alterũ illud omniscientia deridet, alia quadam concione iam pridem edita, & iam antea citata, his verbis: Imperiti quidam omnipotentem in Christo hominem faciunt, permiscentes duas naturas, & opera earum, parum prudenter. Hæc ille **RECTE SANE SENTIENS**. Quem nõ excusauit, sed **GRAVI PROBR**o affecit, Hamburgensis ille, qui nuper hanc concionẽ inter nauos D. Lutheri reposuit. Hæc Beza. Sic etiã libello contra D. Brentium, inquit: *Ista certè, quæ citauimus,*

Pag. 49.

Pag. 191.

HONESTA sunt & VENERANDA, utpote, quæ ex ipsis SCRIPTURIS sit mutuatus, cum eos imperitos vocaret, qui duas naturas & opera earum permiscentes, hominem in Christo omnipotentem faciunt.

Iam verò videamus, quid de hac eadem sententiâ Beza scripserit alibi. Etenim responsione ad Selneccerum, de
 Pag. 25. D. Luthero locutus, ait: Imprudens (Lutherus) eo ipso GRAVISSIME PECCAT, vocat enim eos imperitos, qui ex Christo hominem omnipotentem & omniscientem faciunt. (Quo quidem dicto vestrum dogma ex professo damnauit) & tamen nisi Christus est homo omnipotens, omniscius, omnipræsens, certè non est homo Deus. Itaque imperiti non sunt, quos Lutherus arguit.

Dicas, Bezam ex Lethæo bibisse flumine: At quid agas? quid facias? quò te vertas? quando cum eiusmodi hominibus negotium tibi sit, qui modo aiunt, modo negant, metra Erisichontis mutabilioribus. Iam rectè sanè sentit D. Lutherus, mox factum imprudenter, nunc honesta & veneranda omnia, atq; ex ipsis Scripturis desumpta, paulo post peccatum grauissimè: peccatum, inquam, à D. Luthero grauissimè: & tamen qui inter næuos reposuerit, eum non excusauerit, sed graui probro affecerit. Quàm egregiè verò illa inter se consentiunt, quàm pulchrè cohærent sibi, ceu scopæ dissolutæ, aut Samsonis vulpeculæ.

Si itaq; ut respondeamus, vult Beza, prius quid ipse velit, nobis dicat. Si enim honesta illa sunt & veneranda, si rectè & ex ipsis Scripturis desumpta, quare imprudentem D. Lutherum pronunciat, & qui peccet grauissimè: si verò imprudenter ista scripsit, peccauitq; grauissimè, quare Ham-burgensis probro ipsum affecisse dicitur, qui inter næuos reposuit. Imò, quid nobis illum obiicit? Cum itaq; in biuio
 positus

D. Pappum, libello, admonitio. 69

positus Beza, lupum (quod dicitur) auribus teneat, nos tan-
tis per oculos spectatores sedebimus, donec miser, quam nam
tandem viam ingredi velit, certius secum constituat.

Quod verò & tertium D. Lutheri locum nobis oppo-
nit, quid quærat, non video. Etenim non magis nostram,
quàm ipsorum, impugnat sententiam. Affirmat enim D.
Lutherus hoc eodem loco, humanitatem Christi, esse Deitas
INSTRUMENTVM, quod illi pernegant. Deinde,
(quod Beza pro candore suo omnino omisit) ait D. Luthe-
rus, eum honorem & reuerentiam sese Euangelistæ (Lucæ)
verbis, utpote Dei verbis, habiturum, quòd, etsi non intelli-
gat, fidem tamen adhibere velit. Talem autem honorem,
cum Beza, ne Christi quidem verbis, habendum iudicet,
ideo locum hunc, tanquam scopulum, Charybdi & Scylla
periculosiorem, deuitauit.

Nos verò nunquam docuimus, animam Christi, in mos-
dum vtris, ita repletam, ut nihil prætereà recipere potuerit,
sed cum D. Lutero dicimus, quòd etsi SEMPER, & quis-
dem à puncto conceptionis, plenus fuerit spiritu & gratia:
tamen propter exinanitionem non semper & ubiq; æquali-
ter, sed alia atq; alia ratione, pro diuersitate negotiorum &
occasionum (ut D. Lutherus ait) rem Patris agendi, motam.
Potuisset igitur Beza, & seipsum & nos, nisi contradicendi
calore æstuarer, hoc labore & onere subleuare.

Vanissimum etiam est, quòd D. Ioan. Pappum, Argen-
tinenſis Ecclesiæ ministrum, eius libelli, quem refutandum
suscepit, authorem esse, improbe affirmat. Etenim neq; Ar-
gentinæ, neq; vsquam in Germania, (quæ tuas nugas Beza,
ne vitiosa quidem nuce æstimat) sed Geneuæ, Geneuæ, in-
quam, audis ne Beza, in tua ipsius vrbe, in schola tua, à quo-
dam auditore tuo, qui Homilias eas, ex impuro ore tuo, au-
diuit,

diuit, non solum eodem anno, sed iisdem ferè diebus, cōscri-
ptus ille est. Istud nimirum est sapere, quæ in longinquis
regionibus fiant, perspicere velle, & quæ ante pedes sunt,
non videre: alienas Respublicas & Ecclesias peruestigare,
suam prorsus negligere, in aliena domo oculatissimum esse
se, in propria autem, ipsis tenebris cæciorem. Vides ne Be-
za, non omnes, qui te audiunt, errores tuos amplecti & sus-
picere. Intelligis ne iam, quàm inanes sumptus facias in
proditores, qui tot annis, non detulerunt ad te, quæ nos in
Germania, vt vides, non latent. Animaduertis ne tandem,
quàm fœdè erres, quàm hallucineris turpiter, cum alienis
oculis cernere, & aures, exploratorum nugamentis, accom-
modare volueris. Si itaq; porro quid scribere volueris, non
quoslibet vulgi rumusculos captes, & sequaris, ne falsa pro
veris apprehendas, nō quæ superiori nocte somniaris, mox
altera luce, tanquam Apollinis oracula, spargas, ne incerta
pro certis diuulges. Et, si emissariorum operâ, omnino vti
constituisti, admonitum te volumus, ita cum ijs vt transi-
gas, ne adulandi gratia quæuis pro quibusuis tibi renuncia-
ent, & vt ipsorum similis efficiaris.

Prodigiosa quoq; & detestanda calumniâ hæc est, quod
Patripassianorum hæresin, nostris obijcit, quam tum probas
bit, quum testudo leporem præuerterit: illam tamen vt am-
plificet, atq; plures se vno spiritu posse exhalare calumnias
ostendat, ait: se non in his homilijs tantum, sed iam pridem
aduersus D. Brentium, & D. Iacobum Andreae ita argumē-
tatum: quasi nec responsum quicquam sit, nec responderi
etiam possit, quasi verò hic sit nodus Gordius? Verum &
iam pridem non Haidelbergen sibus tantum & Pontificijs, à
quibus Beza mutuatus est, sed etiam ipsi Beza, obuiam
itum fuit, quod quia se nescire simulat, agè repetemus ipsi.

D. Iacobus

D. Pappum, libello, admonitio.

71

*D. Iacobus Andrea lib. posteriori aduersus
Bezam, pag. 48.*

Novisti (Beza) in vna diuinitatis essentia tres distinctas esse personas, quarum prima est ingenita, altera genita, tertia procedens. Et si verò vna est trium harum simplicissima essentia, qua vnus Deus, & sunt, & dicuntur, pater, filius, & Spiritus sanctus: alia tamen est Patris sapientia ingenita, alia filij genita, alia S. sancti procedens, id quod te D. Augustinus docere potuit, & tu minimè negare potes. Effudit ergo persona filij, quæ ALIA est quàm Patris (et si non ALIUD sit) suam genitam potentiam & sapientiam in hunc hominem, cuius naturam in vnitatem personæ assumpsit, quæ sola incarnata est, non Pater & S. sanctus. Ideoq; solus filius (qui solus incarnatus est, & per vñionem sese in humanitatem assumptam effudit) Christus dicitur, non pater, aut S. sanctus. Hactenus D. Iacobus.

Hæc cum Beza non ignoraret, quare non dudum, si vir erat, quid desideraret, ostendit: si omnino, quod videri vult, alter Hercules est, quare pugnam detrectauit, quid hastam abiicit? quare infixæ aculeo fugam arripuit? Et, quid nunc non solum ante victoriam, sed prius quàm pugnam inierit, vel arma etiàm induerit, triumphum agit? Quod verò argute quædam secum disputat, & scoticè nonnulla, pro & contra arguit, iam omnipotentias tres, iam tres Deos fingens, (est enim in hac palæstra exercitatus plurimum) nondum in scirpo quærit, hoc solum agens, ne planè mutus videatur. Cum itaq; Tantalo miserior, contentionum siti laboret inexplibili, Augustinum, cum nos contentioso homini satisfacere nequeamus, obijcere visum est.

Augustinus

Filius quoque est sapientia, genita de sapientia, sicut nec Pater ei, nec S. S. ei intelligit, sed ipse sibi. Sua enim est, & ipsi memoria, sua intelligentia, sua dilectio: sed ita se habere, de Patre ei est, de quo natus est. Spiritus etiam sanctus, quia sapientia est procedens de sapientia, non Patrem habet memoriam, & filium intelligentiam, & se dilectionem: neque enim sapientia esset, si alius ei meminisset, eique alius intelligeret, ac tantummodo ipse sibi diligeret, sed ipse habet hæc tria, & ea sic habet, ut hæc ipsa ipse sit. Hæc Augustinus.

Cum hoc igitur, si libet, vel transigat, cum aliis suum esse perpetuo gloriatur, vel, si ita videbitur, ad rauium usque expostulet.

Pag. 18, 22.

Quò vero calumniarum numerus cresceret, etiam hanc addere ipsi visum est. Fuit inter Alexandri Magni parafitos, quidam Medius, qui exhortabatur alios, ne metuerent, quoduis crimen in quemuis intendere, scelerato consilio, appositam causam adiiciens. Dicebat enim, ut maxime vulgus sanet, qui accepit, cicatrix tamen perpetuo manet. Non arbitror quenquam Diabolum, etsi à calumniando nomen ipsis sit, usque adeo impium esse, ut rem magis nefariam suggerere cuiquam, vel possit, vel ausit. Hac sola tamen spe fretus Beza, Christianus scilicet Theologus, totus in hoc est, ut & nostros & doctrinam nostram, calumnijs plane obruat, quasi nullum piùm magis, & salutare præceptum in nullis vel sacris, vel profanis scriptoribus, occurrat. Quid enim aliud est, quam virulentissima calumnia, quod scribit: D. Iacobum Andreæ dicere: personalem vnionem Deitatis

D. Pappum, libello, admonitio. 73

tis verbi in Christo differre ab inhabitatione Dei in sanctis,
NON TOTO GENERE, sed tantum secundum *MAGIS & MINVS*. Quanta autem isthæc sit calumniã, malo
ipius D. Iacobi Andreae, quàm meis verbis ostendere.

D. Iacobus Andreae ad Bezam posteriori,
pag. 32.

Deinde *FALSO* colligis ex hac sententia nostra: si per *Vnionem personalem à quavis*
plenitudinẽ Deitatis, seu communicationẽ vnio personalis *alia toto genere*
definiatur, eam non TOTO GENERE, sed secundum *differre.*
MAGIS & MINVS ab vnione diuinitatis, cum alijs sanctis hominibus, differre.

Causa huius erroris est, quòd existimas: non humanitati Christi seorsim tribuere æqualitatem cum Deo accidentariam, in qua omnipræsentiã, omnipotentia & omniscientia, attributa sint, & accidẽtia quædam, quæ separatim insunt humanitati Christi, sicut sanctis particularia dona. Atq; ita accidit tibi, quod Philosophus scribit, vt vno inconuenienti dato, innumera sequantur. Nihil horum diximus, nihil horum credimus & docemus, sicut in explicatione similitudinis animæ & corporis, quam tu subindẽ vrges, demonstratum est.

Ideoq; comparationem donorum (quæ per se & seorsim insunt naturæ humanæ) cum sanctis admittimus, quia humanitas Christi beatissima est, numero & gradibus omnines sanctos excedens. Sed vnionem personalem TOTO GENERE DIFFERRE DICIMVS AB OMNI VNIONE, qua Deus reliquis creaturis coniungitur, & per sui participationem creat in illis noua dona, ipsis collata, quæ non sunt ipse Deus, sed sunt dona Dei. In vnione autem personali omnipotentia, & omniscientia Christi, & ipsius

*Qua ratione
Christus à sanctis
secundum
magis & minus
differat.*

Per unionem
personalem Christi
à sanctis non
differt compa-
ratio.

λογος omnipotentia: sed non solitaria, ut ipsa omnia sciat sola, omnia faciat, & relinquat humanitatem ignorantem & impotentem, quin potius sese personaliter communicat humanitati, ut per eam omnia faciat, sicut anima non seorsim sine oculo videt, sed per oculum, & hoc modo oculo, visio nem confert, quia ipse per se & sua natura caret, ut iam oculus quoque videat, non separata aliqua virtute, sed naturali virtute animæ, quæ per oculum, & cum oculo videt. Quare propter differt hæc unio filij Dei, cum humanitate assumpta in Christo, ab omni alia in habitatione Dei in sanctis **TOTO** **GENERE**.

Eodem lib. pag. 39.

Respectu ergo communicationis definienda erit diuersitas illa præsentia, quæ præsentia Dei in Christo, & in habitatione ab omni alia in reliquis creaturis, **TOTO** **GENERE** **DIFFERT**, videlicet, quod diuinitas humanitatem sibi propriam fecit personaliter, sicut anima suum proprium corpus, naturaliter sibi vniuit.

Eodem lib. pag. 102.

Alterum (quod Bezae corrigendum erit) est, quod affirmat, secundum energiam, quæ personalem unionem sequitur, carnem Christi à creaturis reliquis, non simpliciter & proprie, sed comparate tantum, differre. Cum enim diuinitas filij Dei non habeat ab humanitate separatas actiones, sed per eam omnia faciat, contrarium est verum: videlicet, energiam carnis Christi, **SIMPLICITER** & **PROPRIE** **DIFFERRE**, ab energia in sanctis, quorum sunt separatae actiones, quemadmodum & separatae personæ. Ideoque, ut supra quoque dictum est, **TOTO** **GENERE** **DIFFERVNT** ab actionibus Christi. Hactenus ille. Et si

D. Pappum, libello, admonitio. 75

Et si verò isthæc ita se habere tam nôrit Beza, quàm olim suam Candidam, tamen vt mendacijs atq; calumnijs viuere sese, nutrirî & saginari nobis demonstraret, D. Iacobo Andreae falsò illa tribuere voluit.

Ad cumulum autem calumniarum accedit & illa, quòd *Pag. 148.*
D. Osiandri conciones, ait verè esse tribunitias. Quid ita verò mi vir? quia scripsit, si Cingliani fundamentum Vbi quitatis euertere possent, nihil ex reliquis argumentis contra ipsos obtineri posse.

Fatemur sanè, scripsit illa D. Osiander, & quid tum potest hoc ne tam grande nefas, & morte piandum? Quid si Bezam ego illud idem, & quidem hoc ipso libro, scripsisse ostendam? Non ne propria ipsum vineta cedere, & calumniandi libidine deceptum, domesticum quoq; thesaurum calumniari, iurè dixerò? Age ergò sic inquit ille: *Pag. 108.* Et certè hoc dixi, & dico, non nisi posita Vbiquitate, vel transubstantiationem Papisticâ (aures arrigite Pontificij, hanc gratiam vobis habet amicus vester Beza, pro oppugnata Vbiquitate) vel consubstantiationem vestram (attendite quæso vos Semicingliani Caipham vaticinantem) stare posse. Quam iniquè autem comparatum est? scilicet, quando Beza quid dicit, omnino senatusconsultum est. Si idem dicat D. Osiander, planè tribunitium: & quem tandem seipsum facit Geneuensis ille Pontifex?

Sunt ex vetustioribus nonnulli, qui Athenis Impudentiam aram consecratam fuisse, scribunt. In tanto autem honore & veneratione illa apud Bezam est, vt nisi Geneuensis Ecclesie ministrum sese professus fuisset, Athenis impudentie sacerdotem esse crederes. Adeo enim omnem perfricit frontem, vt scribere nihil dubitaret, eam esse nostræ

de coena Domini doctrinae sententiam, qua necesse sit, ipsas etiam bestias, si panem hunc edant, corpus Christi comedere. Huius calumniae tanta est turpitudine, ut postquam Beza illam, serò nimis animaduertet, se tale quid scripsisse impudenter neget. Neque enim rarum id, sed solenne admodum Cinglianis est, quae modo dixerint, nisi in *ἀντοφώρο* deprehendantur, mox si ita videatur, eodem vestigio audacissime inficiari, tantisper quidem, donec in rem praesentem deducantur. Quod & hoc loco faciendum mihi video. Ita

Pag. 142. ergo inquit Beza: Quod autem huc apposuisti, aliunde
 » quam ex meis homilijs desumpsisti. Atqui agnoscet, opinor,
In Nathan. » nor, Beza haec sua verba: si vera est illa realis consubstantia-
Pag. 68. » tio (inquit Beza) quicumque signa sumunt, sine vlla prorsus
 » exceptione, imò (sit honos auribus, neque hoc quisquam ut
 » blasphemè dictum accipiat) ipsae panem illum edentes, &
 » vinum illud haurientes **BESTIAE**, Christi quoque carnem
 » & sanguinem sumpserint. Haec Beza.

Quae autem ista est hominis Theologi futilitas, quae inconstantia? Vbi hic fides? Vbi candor? Sed quid Germanum candorem in Beza requiro, cum aquam citius e pumice, aut sanam ab asino. Iam verò cum authorem ipsum (quod solum commendatione dignum censeo) tandem conuitij huius pudeat, ego refutandi labore supersedebō.

Pag. 138. Quid verò tandem à sycophantae morsu tutum erit, D. Brentius (si non graecatur Gallus) Cinglianus est. Etenim ad D. Brentium nondum ubiquitarium ille prouocat, id est, ad ea quae in Ioannem 6. cap. disertissimis verbis iam olim scripsit. Sic ille.

At per Deum immortalem, quò tandem euadet Cinglianorum impudentia? A deo ne verum, ut qui semel impudens, porro gnauiter impudens? Sed mirum non est,
 D. Brentius

D. Pappum, libello, admonitio. 77

D. Brentium præter voluntatem Cinglianum esse, cum nõ
D. Lutherum tantum, sed & Apostolos ipsos, Cinglianos
fuisse, Beza supra pronunciarit, vt qui non magis veram
præsentiam corporis Christi in cœna, quàm Christum Chi-
mæram esse crediderint. Istuc verò mirum videri posset:
Cinglianos D. Brentij Testamento adeò succensuisse. Nam
vt reliquos præteream, nuper admodum Lumpertus qui
dam insignis logodædalus, singulari charitatis feruore atq;
spiritu excitatus, sic scripsit: Quale tandem fuerit senis Bre-
tij ingenium, & à vera humanitate alienū, vel vnicum illius
Testamentum semper testatur. Nam ne non semper esset
in Germania satis bellorum & dissidiorum, quæ viuus se-
minare inceperat, etiam morientem eum non puduit infe-
lix illud classicum canere, quo postea ad dirissima hæc cer-
tamina excitatæ sunt Germanicæ penè omnes Ecclesiæ.
Hæc ille.

Sed quid faceret D. Brentius, eiusmodi hominibus, ad
gubernacula Ecclesiarum sedentibus. Vidit Cinglianorū
impudentiam, omnibus persuadere conatam (quod etiam-
num hodie faciunt) D. Lutherum mutasse sententiam, &
in sua transisse castra, vtcunq; ille ad extremum vsq; spiritus
sententiam illam constātissimè defenderit. Vidit etiam
viro sibi prorsus sine pudore, execrandum Cinglianorum
dogma, tribui, quo totus abhorreret. Ne itaq; idem, quod D.
Luthero, sibi etiam post obitum accideret, Testamento ca-
uere voluit, & debuit, quod tamen illi ipsi, qui causa eius rei
fuerunt sola & vnica, nunc ferunt ægerrimè, sed ad rem
ipsam. Leuitas ergo & inconstantia non obscurè D. Bren-
tio tribuitur, qui perpetuò eandem sententiam propugnans,
omnibus fere suis scriptis, Cinglianos constantissimè oppu-
gnauit: ecõtra verò Melanchthon, qui plurimis annis Cing-
lianos

glijanos variè exagitaui, cum postea scriberet, quæ ipsis non ingrata essent, laudibus super astra vehitur.

Etenim quæ olim ipsius fuerit de vera præsentia corporis Christi in cœna, & de vbiquitate etiam, sententia, docet Augustana Confessio, qua ea, quæ post amplexus, doctum improbauit: docet Apologia, qua spiritualem manducationem non quidem repudiavit: sed & Realem Cyrilli authoritate confirmauit: docent Smalkaldici articuli, anno 37. scripti, in quibus, qui tertiæ partis sextus est, sic habet.

De Sacramento altaris sentimus, quod panis & vinum cœnæ, sint verum corpus & sanguis Christi, & exhibeantur, & sumantur, non solum à pijs, sed etiam impijs. Docet Acta Ratisponensia Anni 41. quo hæc fuit eius Confessio: Ideo fatemur, in cœna Domini, verè & Realiter, corpus & sanguinem Christi adesse, & cum pane & vino summentibus exhiberi. Docet id ipsum libellus, quo plurima, pro nostræ sententiæ defensione, antiquitatis testimonia collegit. Docet etiam Epistola Philippi anni 29. ex Comitibus Spirensibus ad Oecolampadium scripta; quid tunc de cœna Domini senserit, qua ita inquit: Nullam firmam rationem inuenio, quæ conscientiam discedendi à verborum proprietate, satisfaciât.

Et paulò post.

Si itaq; sententia vestra, de cœna Domini mihi placeat, simpliciter profiterer. Vos absentis Christi corpus, *TANQVAM IN TRAGOEDIA*, representari contenditis. Ego de Christo extare video promissiones: Ero vobiscum vsq; ad consummationem seculi, & similes: Vbi nihil opus est, diuellere ab humanitate diuinitatem. Proinde sentio hoc Sacramentum veræ præsentiae testimonium esse. Quod cum ita sit, sentio in illa Cœna præsentis corporis

νοινοντα esse: cum proprietas verborum, cū nullo articulo *fi*
dei pugnet, nulla satis magna causa est, cur eam deseramus.
Et hæc sententiã, de præsentia corporis, conuenit cum alijs
Scripturis, quæ de vera præsentia Christi apud nos loquuntur.
Nam illa est indigna Christianis opinio, quòd Christus
ita quandam cœli partem occupãrit, vt in ea, tanquam in-
clusus carceri, sedeat. Et rursus: Veteres, cum de resurre-
ctione disputant, allegant cœnam: nec ineptè, meo quidem
iudicio. Significauit enim Christus Apostolis, se resurre-
cturū esse, quia corporis sui *νοινοντα* instituit. Necesse enim
erat, vt viueret corpus, quod nobis impartendum erat.
Quòd si veteres sensissent, absens corpus representari, quo-
modo inde probarent resurrectionem?

Docet etiã hoc ad Martinum Gorlitiũ, pastorem
Brunsvicensẽ scripta Epistola: Quantum attinet ad facti-
onem Cinglij, iubeo te bono animo esse. Ego agnouĩ,
corã auditis antesignanis illius sectæ, quã nullam habe-
ant Christianam doctrinam: tantum pueriliter philosophã-
tur: ideo non poterunt durare. Omnis enim plantatio, quę
non est ex Deo, eradicabitur. Cum totis sexcentis annis dis-
putauerint, nihil afferunt præter hanc vocem: Caro non
prodest quicquam. Hanc nuper torquent ad Christi car-
nem. Vidisti, quid ego collegerim de hac re, vnde meam
sententiã cognoscere potes. *EGO MORI MALIM,
QVAM HOC AFFIRMARE, QVOD ILLI AF-
FIRMANT. CHRISTI CORPVS NON POSSE
NISI IN VNO LOCO ESSE.* Ideo constanter argu-
as eos publice, & priuatim, cum erit occasio.

Docet illud similiter Epistola eius ad Cattorum
Principem Philippum, Anno 30. scripta, qua de Cing-
lianis

glianis affirmat, quòd **INCERTA & IMPIA** dogmata tueantur, quibus nullo modo assentiendum sit: Et introduce illos, atq; defendere doctrinam **PRODIGIOSAM**, atq; pro vera & pia doctrina **ERRORES** suos propugnare, quibus qui consentiant, **CONSCIENTIAE VULNERA** statim sensuri, **MEDICINAM** verò (quæ illi satisfaciat) ex ipsorum scriptis non sint inuenturi. Item, qui cum ipsis consentiant, eorum conscientias **INTER CERTVM & INCERTVM FLUCTVARE**, & in iudicio Dei seueriore consistere **NEQVA QVAM** posse. Et in fine epistolæ vnà cum Brentio ad Principem Landgrauium ita scribit: Postremò **C. V.** obsecramus, ne in hoc magno & arduo negotio patiatur se à verbis institutionis, ad nescio **QVAS ALLEGORIAS** abduci. Nam in ordinationibus diuinis, **PROPRIETAS VERBORVM** retinenda est. Et quidem, si rationes, quibus Cinglius mouetur, conscientijs ita satisfacerent, vt in iudicio Dei ijs niti possent, facile **NOS ALLEGORIAS** ipsius approbaremus. Certum autem est, non posse **ACQVIESCERE CONSCIENTIAS**, istis argumentis. Deinde manifestum est, horribiliter eos peccare, qui incerta pro certis defendunt, & occasionem præbent, non modò schismatis, sed etiam bellis. Docet id ipsum quoque, distinctio eius, qua inuisibilem Christi, in his terris conuersationem discernit ab ea, qua iam visibiliter perpetuò in cœlis versatur. Et vt paucis dicam, quid de nostra doctrina senserit, ex his verbis ad Fridericum Myconium, liquidum euadit.

Nec verò (ait ille) quisquam mihi persuaserit, Augustinum hoc loco sic alligare corpus Christi ad **VNUM LOCVM**, vt nusquam alibi esse posse, confirmet, præsertim cum **SCRIPTVRA NVSQVAM** affirmet, Christum ita in vno

D. Pappum, libello, admonitio. 81

vno loco esse, vt alibi esse non possit. Quid enim adferri potest, præter **HUMANAE RATIONIS IUDICIUM**, cur hoc modo includamus Christum in vnum locum? sed **IUDICIUM RATIONIS DEBET SCRIPTURAE CEDERE.** Hæc Melanchthon.

Etsi autem posterioribus annis planè contrarium scripsisse à Cinglianis iudicetur: (cuius rei iudicium ego mihi non sumam) tamen, neq; à Beza, vel Cinglianorum quorundam, furiosè idcirco delirasse, sed profecisse dicitur: Non ea, quorum ipse author fuerit, summa tandem animi leuitate & inconstantia rursus damnasse, sed potiùs hanc doctrinæ partem repurgasse & illustrasse scribitur, adeò æqui sunt hi rerum iudices, adeò sine omni affectu, cuncta agunt, ita scilicet, vt Danæus nugatur, remotis omnibus animi perturbationibus, sine omnibus præiudicijs, in futura Synodo, pronuntiabant.

Quibus autem de causis, D. Brentium, Beza atq; Danæus, Cinglianum adeò audacter pronuncient, nulla Synodilla nobis explicauerit.

Etenim, vt hinc exordiar, hæc illius eo capite est *Con- Exeg. in Ioan.*
fessio. Proindè rectè fecerimus, si confiteamur, Christum *cap. 6. pag. 128.*
verbo suo, **PER PANEM**, Apostolis corpus suum donasse, & dispensasse: Nam & alias externis aliquot signis, "
aut si maui, **INSTRUMENTIS**, dona sua exhibuit. Et *Pag. 128.*
rursus: En Christus verbo suo, per lutum, oculorū lumen, "
cæco donauit, non quòd aut lutum, aut aqua Silohe quicquam ex sua natura, ad illuminationem cæci, contulerint, "
sed quòd habuerint verbum Christi annexum, quo poteret restituebatur oculis lumen: Ita & Christus in cœna verbo suo, **PER PANEM**, Apostolis corpus suum offert, & "
dispensat. Et rursus: Neq; enim cantharus est vinum, nec *Pag. 126.*
L vinum

vinum manu tangitur, sed vinū cantharo, veluti instrumento, offertur & donatur. Itaq; cantharus dicitur esse vinū, non quòd vinum solū **SIGNIFICET**, (quid enim profuerit vacuum cantharum offerre: hoc esset hospitem irridere, nō honorare) sed quòd hoc instrumento vinum hospiti donatur: ita Christus donat nobis corpus & sanguinem suum, quia verò ea offert nobis pane & vino, **INSTRUMENTIS**, ideo panis **EST** corpus, & non tantum, velut absens corpus, **SIGNIFICAT**. Et vinum **EST** sanguis, non tantum absentem sanguinem **SIGNIFICANS**. Hæc D. Brentius.

Aut igitur me mea fallit opinio, aut hæc Cingliana Cōselsio prorsus non est. Et si omninò illis videbitur, age subscribant & profiteantur, tum demum verò (Beza) cœlum & terram (vtar enim tuis verbis) exhilarabimus.

Pag. 120. Deinde perspicuè affirmat D. Brentius, totum istud sextum caput de Sacramento cœnæ Dominicæ **NIL** loqui. Id cum Cingliani, aut nunquā, aut certè quā egerimè concedant: quomodo ipsorū partis est D. Brentius?

Pag. 29. Præterea, profitetur D. Brentius palam, se eos, qui cœna tollant corpus & sanguinem Christi, aduersariorum loco habere.

Si Pontificios eum notare quis dicat, quā erit ridiculus? Si itaq; Cinglianos intelligit, quod nemini dubium esse potest, sic argumentabuntur illi: Brentius Cinglianos aduersarios pronunciat: Ergò sentit cum ipsis.

Pag. 120. Simile huic est, quòd eos, qui ex sexto cap. Ioannis, opinionis suæ patrociniū, quamuis frustraneo conatu, querant, Sacramenti huius prophanatores appellat. Cinglianos aut erroris sui subsidiū inde petiisse hætenus, qui nescit, na ille rerum omnium planè ignarus est. Argumentū ergò eorum sic

D. Pappum, libello, admonitio. 83

sic procedet: Brentius Cinglianos sacramentorum prophas
natores dicit. Ergo patrociniatur Cinglianismo.

Insuper, Carolostadij opinionē nominatim D. Brētius res
pudiat: sed Cinglius illius patrociniū suscepit, nec solū scrip
pta ipsius Ecclesie cōmendauit, atq; pro eo Tiguri, cū Sena
tus, illius libros vrbe prohiberet, intercessit: verū etiā Carol
stadiū veritatem agnoscere dixit, et si verba nō recto ordine
collocaret. Cum itaq; Carolostadij ineptias Brētius reiecerit,
Cinglius approbasse visus fuerit, quomodo cū ipsis cōsentit?

Sed forte hoc eos mouit, quod ibi scripsit D. Brētius, cœs *Pag. 127.*

nam Dñi, adeò esse splendidam, vt præ illo oppiparo conuis
uio, agnus paschalis sordeat. Sed nullū adeò Cingliani inter
veteris & noui Testamenti Sacramenta, discrimen nōrunt, *Lib. contra*
vt Beza eandē omninò rationē, præsentia corporis & san- *Papp. pag. 123.*
guinis Christi, vtrobicq; esse doceat: Et alibi: Patrū & nostra *Apol. ad Acta*
Sacramenta, signis quidem differre, sed RE paria fuisse, scrip *Torg. pag. 31.*
bat. Quo pacto igitur Cinglianorū sententiæ Brentius est?

Atqui docet D. Brentius, Christum dona sua, quæ sunt *Pag. 129.*

corpus eius & sanguis, primū, s v A ipsius M A N V, in coena
Dominica: deinde per M A N V S Apostolorū, distribuisse: *cc*
Sed cū has phrases, atq; loquendi formulas, cane & angue
peius illi oderint, rem ipsam verò multò magis, certè Bren
tius Cinglianus non erit.

Quid si ex eo D. Brentium Cinglianum fuisse, illi *Pag. 130.*

autument, quòd ait, sese scripsisse ista in eorum gratiam, qui *cc*
honorem verborum Christi illæsum relinquunt, vt eorum *cc*
iuuaret conscientias. Sed nemo est omnium, qui Solem
hunc intuentur, qui maiori ignominia, illa Christi verba, af
ficiat, quàm Cingliani, quod lippis & tonsoribus notum
est, quomodo ergo in eorum gratiam ista scripsisset Bren
tius?

Pag. 127.

Insuper, tropum & metonymiam in verbis cœnæ admittendam, contendunt Cingliani. Brentius autem synecdochē tantum concedit, quæ sit loquendi modus in scriptura, & communi hominum consuetudine familiarissimus. Quàm bellè igitur conueniunt sibi:

Addo & illud, cum explicaret D. Brentius hæc verba: Amen dico vobis, nisi ederitis carnem, &c. inquit: Nullus est hîc sermo de Sacramento corporis & sanguinis Christi, sed pergit Christus in incepta metaphora: Sic ille.

Opponit ergo inter se, manducationem sacramentalem, & spiritualem, quam Metaphoricam appellat. Cingliani autem ita confundūt vtramq; vt aliud discrimen ignorent, quàm quod illa adiuncta habeat externa symbola, quibus hæc careat. Nulla ergo est inter eos consensus.

Sed quid si hoc obseruarunt Cingliani, quod Brentius affirmat, eorum interpretationem, qui (Est) pro (significat) accipiunt, falsam esse. Atq; hoc ipsius Cinglij commentū est. Tale itaq; esset argumentum: Brentius Cinglij sententiam & interpretationem falsam esse dicit: Ergo sentit cum ipso.

At fortasse id animaduernerunt, quod D. Brentius scribit, eos exhibendos esse, qui cōtendant, corpus Christi propterea in Sacramento cœnæ non offerri, nec distribui fidei nostræ, quod caro nihil proffit.

Verum isthæc Cinglij prora & puppis fuit, vt Melanchthon de Cingliana factione (sic enim appellat) non iniuriā scripserit: cum totis sexcentis annis disputauerint, nihil adferunt, præter hanc vocem, caro non prodest quicquam. Hoc igitur modo formandum fuerit argumentum: Brentius Cinglianos exhibendos asserit: Ergo est Cinglianus.

Si verò Brentium Cinglianum esse, ex his quæ hæc

nus

nus commemorata sunt, nondum satis constaret, istud (puro) firmissimum adiſciam. Scribit D. Brentius, eos, qui propter fidei articulum (ascendit ad cœlos) corpus & sanguinem Christi e cœna tollant, vti *A S T V*, alios omnes præ se cõtemnere, & fungos existimare, & fidei nostrę simplicitati imponere. Sed si recte memini, hoc ipsum agunt Cingliani, quomodo ergo verum est, Brentium ipsorum dogmati fauisse? Pag. 127.

Iam nimirum sciam, quid causæ sit, quod D. Brentius Zinglianus dicitur. Vult enim simplicitatem verborum cœnæ omninò retinendam esse, neque vlllo fidei articulo quenz quam cogi, vt ab illa simplicitate discedat. Verum non tam odit olim Roma Vatinium, quàm illi duplici corde & lingua viri, verborum Christi simplicitatem. Quid ergo Brentium suæ factionis fuisse nugantur? Pag. 127.

Quod si ne sic quidem, quare Cinglianus Brentius sit, affecutus sum, etsi diuinando ferè defatigatus sim, duas tamen adhuc eius rei coniecturas subiſciam. Altera harum est, quod ad D. Lutheri libros Brentius prouocat, & nominatim ad eum Lutheri sermonem, qui tum primum æditus fuerat, & articulum fidei (ascendit ad cœlos) adeò egregiè ibi explicatum ait, vt abunde cuilibet satisfacere possit, & plura addere, planè superuacaneum videatur. Atqui Cingliani, in primis autem Beza, omnes huiuscemodi D. Lutheri libellos suppressos optat, cum ingenij non sit vsq; adeò hebetis, vt non intelligat, quantum D. Lutheri scripta dogmatis ipsius noceant. Quomodo itaq; Cinglianus tum Brentius fuerit, Beza ipse viderit. Ego interea alteram coniecturam adferam. Brentius dexteram Dei non desinit certo loco, in quem Christus, Physica locatione, ascenderit & cõsederit, sed maiestate, & omnipotentia. Sic enim inquit, Pag. 129.

Christum ascendisse in cœlum, & sedere ad dextram Patris, est esse cum Patre æqualis potentia, maiestatis, ac imperij, & tam latè dominari, quàm latè Pater dominatur.

Et iterum.

Pag. 129.

Tantum abest, inquit, vt hanc dispensationem ascensus Christi ad cœlos, impediatur, vt eam potius confirmet, & obli-
gnet. Ascendit enim ideo super omnes cœlos, vt **OMNIA** impleret.

Et rursus.

Porro filium hominis ascendere, est Christum glorificari, & omnia tam in cœlo, quàm in terra, in suam potestatem accipere. Ascendit enim super omnes cœlos, vt **OMNIA** impleret, & omnium rerum dominium sibi vindicasset. Ex his si Cinglianum Brentium fuisse probare quispiam voluerit, ita argumentabitur: Brentius vbiquitarius est, Ergo est Cinglianus.

Sed forte manducationem impiorum negat Brentius, hoc enim inprimis velle Beza videtur: verba itaq; Brentij adscribam.

Pag. 123.

Proinde (inquit ille) si per infidelitatem, donum Dei Sacramento oblato respueris, non incommodabis **VERI TATI** Sacramenti, sed tuæ ipsius salutis.

Et rursus.

Pag. 129.

Infidelitatem, aut oblata dona respuere (ait) aut sibi in iudicium sumere.

Apostoli etiam verba pro confirmatione eorum quæ dixerat, adfert, & in quam sententiam accepta velit, Augustini testimonio, quod addit, ostendit, qui inquit: Non interest, cum de Sacramenti integritate quaeritur, quali fide imbutus sit ille, qui Sacramentum accipit. Interest quidem pluris

plurimum ad salutis viam, sed ad Sacramenti quaestionem nihil interest, fieri enim potest, ut homo integrum habeat Sacramentum, & peruersam fidem.

Quod si quis ex haecenus dictis Brentium indignorum manducationem negare, satis probasse videbitur, is eodem labore rusticos hominum numero iam amplius non esse censendos, demonstrabit.

Beza itaq; & Danaeus, cum Brentium suae sectae fuisse probare conantur, si quid praestent, quaerat aliquis, mihi ita videri: respondebo, quod Beza hircum mulgeat, Danaeus vero supponat cribrum.

Quia vero hoc vrgent, quod fidei, non ori, aut ventri corporali, corpus & sanguinem Christi, dispensari ille dicat, videamus verba ipsius, sic autem inquit: In coena autem verbo suo per panem dispensauit corpus suum fidei Apostolorum, non corporali carni: Proinde non opus erat, ut Apostolorum OS & GULA praesentiam corporis in pane sentirent, sed satis erat eam FIDE SENTIRE. Item: At dices, illuminatio caeco sensibilibus contigit? Non est ut te hac molestia afficiat. Nam in coena corpus Christi fidei non ori, aut VENTRI CORPORALI dispensatum, illic vero donatum est lumen oculis corporalibus. Proinde, ut altera dispensatio corporalibus oculis sensibilis est, ita altera fit sensibilis fidei. Et rursus: Neq; enim corpus est in pane, aut sanguis in vino, ut vbi subsistant CARNALITER & ARISTOTELICE, sed ut ibi fidei nostrae seruiant, & ipsi dispensentur. Hac Brentius.

At quis non miretur, Cingilianos vnâ cum pietate, omnem simul pudorem prorsus adeo exuisse. Etenim ad conuincens

uincendam ipsorum improbitatem, hæc scripsit Brentius: Tanta tamen ipsorum audacia est, atq; temeritas, vt tanquã pro se dicta, contra nos torquere nõ erubescant. Cum enim Cingliani ad abnegandam veram, & realem præsentiam corporis & sanguinis Christi in coena dicerent, si verè adefsent illa, & sumerentur, tum & oculis corporalibus visibilia, & ori sensibilia essent, quod & hodiè contendit Beza. Respondet itaque Brentius: Nihil opus esse, vt os & gula præsentiam hanc sentiant, sed sufficere, fide sentiri. Neque enim carnaliter, aut Aristotelicè præsentiam illam accipiendam esse.

Quæ cum ita habeant, hoc solum euicit Beza, aduersus sycophantæ morsum non esse remedium: Et nihil tam dictum bene, quin dicendo possit deprauari.

Pag. 21.
Id ferè centies
repetit.

Vehementer autem miror, nihil erubuisse Bezam, cum scribere auderet: D. Iacobum Andree, omnibus sanctis hoc tribuere, quòd diuina Christi natura PERSONALITER cum ipsis vnita sit. Tam enim nouit Beza, quàm suos digitos, luculentam se D. Iacobo Andree facere iniuriam, vt qui non ignoret, hoc VNICVM constituere illum discriminè, inter inhabitationem Dei in reliquis sanctis, & in Christo homine, quòd huic personaliter vnitus sit. Verum Cinglianus candor, passim vt se prædat necesse est. Vbi enim hoc dixit, aut scripsit ille? Age dicat: Etenim, quòd mentiri Beza adeò insuerit, vt aliter vix possit, nihil planè, nisi quòd ad oculum demonstrarit, ipsi credi potest. Atqui in margine locus assignatus est, videlicet trigesima octaua pagina, thesaurum aduersus Ingolstadiensis Momi disputationem: Fa-teor: sed quare non verba apposuit Beza? nimirum nugæ sunt & fabulæ, calumnia, inquam, atrocissima. Sic enim scripsit D. Iacobus Andree: In quo (Christo) Deus dicitur mortuus.

mortuus. Primò quòd hæc contumelia in Deum redundabat, cum quo homo personaliter vnitus est, quod tamen habet commune cum omnibus sanctis: Non te (inquit Deus de Samuele) abiecerunt, sed me, ne regnem super eos. Hæc ille. Quod itaq; de contumelia Christo facta, **IN DEVM REDVNDANTE** dixerat: communẽ illã habere Christũ cũ reliquis sanctis, id Beza malitiosè ad personalẽ vnionẽ detorquet, cum vel Samueks exemplum monere ipsum contra calumniam hanc debuisset.

Quòd itaq; quæ perspicuè dicta sunt, & Scripturæ insuper exemplo illustrata, peruertat tamẽ Beza, quid iudicandũ de ipso sit, nemo nõ videt. Vulgò dicitur: Materia bona, si bonus adhibeatur artifex. Beza autẽ artifice, quid tandem bonũ fuerit? Certè si hoc non obseruauit, quadrupedum stupidissimò stupidior: sin animaduertit & dissimulat, Patacione profectò ipso calumniosior est: nunc penes ipsum sit optio, nos interea ad alia progrediamur.

Nõ ex quouis ligno Mercuriũ fieri, veteres dixere. Illud verissimũ esse, suo exemplo nos docent ij, qui pernicioso Ecclesiæ errore, Bezam Theologiæ studio consecrandũ censuerũt, quem Principis alicuius architrclinũ, vel archimagorũ, esse prestaret. Etenim si in cæteris, tam parcus rerũ condus promusq; futurus fuisset, quàm est in veritate proferenda parcissimus, vel ex Iro Principe, Cræsum Crassumq; effecisset. Quàm nouercali enim odio, veritatem insectetur, testatur mōstrosa illa calumnia, quòd corpus & sanguinẽ Christi in cœna, interdum propter vnionem personalem, interdũ propter vnionem sacramentalem, & verba institutionis, adesse per, nescio quam, incōstanciam, docere nostros affirmat, & vt calumniam calumnia cumulet, addit: Vbi-quitatem stare non posse, si per sacramentalem modum in cœna Christus præfens sit, quia tot loca (vbi Christus præfens non sit personaliter) excipienda sint, in quot cœna celebrabitur: vel si vtroq; modo (inquit) adest, quorsum hic, si ille sufficiebat.

Lib. contra D.
Brentium,
pag. 230.

Itaq; negocium sese intelligere callide hic veterator dissi-
mulat, qui tamē alibi, & quidem ante annos quindecim sic scri-
psit: Sed si ita est Brenti, quid tandem sacro illi pani & vino
tribues, quod non etiam ipsis abiectissimis rebus tribuas?
Hoc, inquires, amplius tribuo, quod Christus sese sub illo pane
& illo vino COMMUNICET, SVB ALIIS RE-
BUS NON ITEM. Sic ille. Quanta autem isthæc est malitia?
quanta hominis Theologi leuitas?

Et si autem vnicum istud sufficere poterat, quod satis esset,
Bezam proprio iugulatum esse gladio: tamen D. Lutherum,
olim quidem cum Germano, nunc verò cum Beza, Gallo, lo-
quentem, quoq; audiat.

Lutherus Tom.
Ger. Ien. tertio
fol. 390. facie 2.

Audi ergo (inquit ille) tu porce, canis, fanaticæ, aut quisquis
fueris, insulse asine. Etiam si corpus Christi sit in omnibus locis,
non tamen tu statim ipsum vel deuorabis vel helluaberis, vel
attinges. Nec ego tecum de his rebus colloquor, sed ablego te
in haram tuam porcorum, aut in tuum sterquilinum.

Et paulò post.

Ita de Christo sentiendum est, quòd etiam si sit vbicq; præ-
sens, tamen non sinit se pro tua libidine, tangi & apprehendi.
Nouit. n. se ita expedire, vt tu tantum putamen retineas, nucle-
um autem non apprehendas. Quid ita? quia aliud est Deum
esse PRÆSENTEM, aliud Deum TIBI esse præsentem.
Tunc autem TIBI præsens est, cum addit VERBUM suum,
& eo sese alligat, ac dicit, hîc me inuenies. Cum igitur habueris
verbum eius, tunc potes eum verè apprehendere & tenere, ac
dicere: Hîc te teneo, sicut tu ipse affirmas.

Eodem libro.

Et si humanitas Christi, postquam ad dexteram Dei est, in
omnibus etiam & super omnes res est, iuxta naturam dextræ
Dei, fieri tamen non potest, vt ita eum deuores & hellueris, sic
cut

cut brassicam, aut offam in tua mensa, nisi ipse hoc tibi volens permittat. Factus est enim incomprehensibilis, nec capies eum, etiamsi fuerit in tuo pane, nisi sese tibi alligauerit, & remittat verbo suo ad peculiarem mensam, & ostendat ipse tibi panem, quo eū edas. Id quod in cœna sua fecit & dixit: Hoc est corpus meū. Quasi diceret, potes quidem etiam domi tuæ panem edere, vbi ego absq̃ dubio satis propè adsum. Illud autem verbum est (ῥῶν) videlicet, Hoc est corpus meum. Cum hoc ederis, tum edis corpus meum, aliàs non edis. Quid ita? quia hîc alligo me per verbum meum, vt non hinc inde vacilles, & nō me in omnibus locis, in quibus sum, queras. Hoc enim tibi nimis difficile esset, & tu imbecillior es, quàm vt possis me illic absq̃ meo verbo apprehendere. Hactenus, D. Lutherus.

Hæc etsi Cinglianis centies nunc dicta scriptaq̃ sint: Beza tamen quasi nuper modò in lucem æditus, aut in alio Mundo hactenus versatus, omnium horum, scilicet ignarus est.

Incredibilem propè Adamantis duritiem esse aiunt: vnde Pag. 17. & illi, qui exorari aut emolliri nequeunt, Adamantini vulgò dicuntur. Sed Adamante longè durior Beza est. Nam ad veritatis studium, nullis etiam Adamātinis rationibus, vsq̃ adeò permos veri potest, vt minori labore ex illo flumen, quàm ex hoc tantillum veritatis expresseris. Etenim calumniando & mentiendo, sibî ipsi non satisfecisse iudicauit, nisi & hanc impudentissimam calumniam adijceret, D. Iacobum Andreae discrimen inter Christum & quosuis sanctos, non in vnione, sed sola **ENERGIA** & effusione proprietatum extra vnionem constituit. Sic ille. Dicas profectò, Bezam toties ferè, quoties loquitur, calumniari.

Etenim D. Iacobus Andreae, libro ad Bezam, pag. 47. hæc calumnia dudum sese liberauit, his verbis: Sicut ipsa vnio aliter nō potest explicari, quàm per proprietatū plenariā cōmunicatio-

nem, quæ tamē IPSA VNIONE EST POSTERIOR, ita etiā discrimen inter hanc personālē vnionē & aliā quamuis Dei in creaturis præsentia, non nisi hac ratione explicare possumus.

Et pag. 40. Sicut, quid sit vnio animæ cū corpore, aliter intellegere nō possumus, quàm per communicationem illam potentiarum animæ, quas per vniuersum corpus exercet, cum tamen hæc communicatio energiarū sit aliquid, ipsa vnione posterius, quæ vnionem sequitur: ita etiā quid sit vnio illa personalis diuinæ & humanæ naturæ, qua vnum personale constituunt, scire non possumus, sine hac communicatione proprietatum diuinæ naturæ, quæ personaliter per assumptam humanitatem omnia operatur. Nihilominus tamen vnio EST ALIQUID ALIUD, quàm hæc ipsa est communicatio. Et tamen idem dicitur esse, quia simul fiunt vnio & communicatio. Et vnio per communicationem, quid sit, explicatur, & hoc eodem modo etiā definitur.

Et pag. 102. Postremum (Beza corrigendum) est, quod in sola *ὁμοψύχῃ* extra vnionem arbitratur nos cōstituere discrimen Christi à Petro, aut quouis alio sancto. Aliquoties aut nunc dicitur est, energiam Christi ipsa vnione NATVRA POSTERIOREM esse: nisi enim vnio PRAECESSISSET, energia hæc hominis Christi non secuta fuisset: quæ vnio non nisi per energiam quid sit, definiri & explicari potest. Hactenus ille, Beza ergo, cum Nathanaëlem se dicit, sycophantam verò agere vellet, hæc D. Iacobo Andreae tribuere debuit.

Pag. 26, 27. Verum calumniarum ne adhuc quidem finis. Ait enim Beza, D. Iacobum Andreae, Christum, nunc per accidens, nunc quasi per accidens Deum dicere, imò non Deum sed diuinū hominem. Et vt omnino satis sibi indulgeat, voculam (Quali) calumniatur & exagitat, dicens esse *ὁμοψύχῃ* ab ipso excogitatum. Sic ille. Atqui Deus bone, quanta est huius hominis vanitas, citius profectò clauam Herculi, quàm huic veritatem extorsit

extorqueas. Etenim finxisse Bezam ista per calumniam, dudū ostensum ipsi est. Sic enim D. Iacobus Andreae libro aduersus ipsum pag. 35. inquit: Firmiter autem credimus & docemus, in Christo vnam, æternam & naturalem, veram & essentialē diuinitatem, qua Christus, æterno Patri æqualis & ὁμοῦσι, ab æterno Patre genitus est. Et hanc dicimus humanitati Christi communicatam personaliter, sicut animam corpori naturaliter, vt cum diuinitate communes actiones habeat, natura humanitatis semper infra Deitatis naturam subsidente. Neq; **VLLAM ACCIDENTARIAM DIUINITATEM** fingimus, aut accidentarium **DEVM** somniamus, sed Deum in carne manifestatum, Deum incarnatum, Deum æternum in humanitate assumptam, omnia in cœlo, & in terra administrantem, asserimus, quod mysterium omnem humani ingenij captum excedit.

Et ibidem.

Ex his patet etiam, quàm atrox sit calumniā, quām toties cū tragica exclamatione repetis Beza, & lectori inculcas, quòd dicis, nos affirmare, Christum **PER ACCIDENS** tantum esse Deum. Hæc calumniā, ex hypothesi in capite tuo conficta procedit, quo somnias, nos docere, in humanitate Christi separatam quandam cū diuinitate naturali æqualitatem: quam toties nunc refutauimus, & similitudine animæ, & corporis tibi non ingratā ad oculum demonstrauius. Hæc ille. Ex quo rursus manifestum est, Bezam, si tam leporem referret, quàm ea, quæ dicit & scribit, putidissimum mendacium, nusquam & ne quidem in cathedra, à canibus tutum fore.

Quod verò Beza improbè quærit, vbi nam suum (quasi) ille *Pag. 27.* inuenerit, & ab ipso temerè excogitatum affirmat, dudum, & his quidem verbis responsum ipsi est.

Iacobus Andreae ad Bezam, pag. 51.

Quòd verò addit (Beza) hanc descriptionem nō modò nos quā, sed etiam in Ecclesia Dei inauditā esse, quā ipse, vt prorsus

sus falsam repudiat, id multo magis mirandum est. Etenim hæc ego non confinxi aut primus inueni, sed ex Gabriele Biel, scholasticorum non infimo, descripsi, quam ipse paulo copiosius, & eruditè sanè explicat.

Pag. 65. Quod ergo in Thoma inuenit Beza, corpus Christi nõ posse esse in pluribus locis: in Gabriele suum (quasi) Iacobus Andree inuenit. Hæc etsi tam nõrit Beza, quàm nomen suum: tamen quia mendacijs emergere & calumniando, (noua quadam ratione) nominis nobilitatem consequi, decretum ipsi erat, merito in hunc modum ista scribere voluit.

Pag. 49.
Pag. 31.
Pag. 34. Etsi verò tantus sit reliquarum etiam calumniarum aceruus, vt enumerare eas, quàm refutare, ferè sit difficilior, vt cū dia- cit: Brentianos scribere, proprietates diuinitatis humanitati in se se cõmunicatas, carni insitas, per se & separatim cõsideratas, homini, tanquã subiecto, inhærere, & alia propè infinita: tamen vt dicendo finem faciamus, generalem istam solutionem atq; protestationem Brentianorum Colophonis loco subiicere volui.

Iacobus Andree ad Bezam, Pag. 54.

Quapropter scias, Christiane Lector, quoties in Bezae scripto dicta de accidentario Deo occurrunt, in quibus Beza de Christo concionatur, qui per accidens tantum sit Deus: qui sit diuinus homo, cuius natura seorsim sit facta omnipotens & omnipræsens: in quam ita effusa sit diuinitas Dei, vt sint accidentia absoluta, & à diuinitate separata in humanitate Christi, etc. & si quæ sunt similia: illa omnia ad nos nihil quicquam pertinere, sed esse Bezae figmenta & calumnias, quæ nulla causa nobis imputantur. Nihil enim horum docemus, sed damnamus, improbamus, detestamur & execramur hæc portentosa opinionum.

Bezam itaq; nequaquam Theologum, sed calumniatorem: non Ecclesie ministrum, sed perturbatorem: non Philosophum, sed præstigiatorum: non Nathanaelem, sed impostorem esse, vel ipsemet nos hæcenus admodum luculentius docuit.

Etsi

Etsi autem de emendatione eius penè desperauerimus, quòd canis vetulus non facile affirescat loro: tamen, vt hoc charitatis officium ipsi præstemus, studiosè admonitum volumus, vt nisi deploratus omninò sit, nisi prorsus in mentem reprobram trahatur, in seipsum descendat, & toties victus, tandem errorem agnoscat, fateatur, deprecetur, reuertatur, & desinat tandem ^{θεομαχίᾳ} veritati obloqui, conscientiae contradicere, atq; adeò contra stimulum calcitrare. Sat obstitit hæcenus gloriae Dei, sat damni, sat etiam turbarum dedit Ecclesiae eius, sat piorum dementauit animos. Meminerit ergo tandem, iam iam ad rationem Deo reddendam vocatum iri.

Quod si littus arare, si in faxis sementem nos facere intelligamus, dolemus quidem vicem eius: in reea tamen, vtcunque ille furere non desinat, nos suscipere deceptos habituros non erit, vtcunque actum agere non cesset, nos huius non facturos sciat, vtcunque oppedere Ecclesijs nostris pergat, nos iam amplius manum non verterimus, imò non magis de omnibus ipsius nenijs & nugis, quam de ranis palustribus laboraturos esse.

Eos verò, qui libellos Bezae, pro thesauro scilicet carbones, amplexi & admirati hæcenus sunt, (quos tamen paucos opinor) circumspectos esse decet. Adeò enim libelli eius calumnijs scatent, adeò conuitijs redundant, adeò mendacijs referti sunt, vt aliud præterea in eis vix inuenias. Et si quid omninò verum illis inest: tamen adeò infirma, adeò ieiuna, languida adeò, & elumbia sunt, vt vix spiritum trahant, vix consistant, sed quasi animam agant, mox sua sponte corruitura, vt nunc præteream illud, quod toties, tanquam firmis & perspicuis Scripturæ & vetustatis testimonijs, confutata sunt, vt ligna in syluam ferre, atq; oleum & operam perdere voluisse, videri queat, qui eam sibi operam resumat.

96 *De Theod. Bezae, libello admonitio.*

Si itaq; illum toties iam profligatum, toties explosum, in scenam redire denuo conspexerimus, nos, qui impudentiam hominis plus satis nouimus, nihil quidem morabimur, sed nec aliud respondebimus, quàm illud, quod de muscarum improbitate Poëta olim dixit:

*Quæ quamuis de pelle viri sit saepe repulsa,
Assultat morsura tamen.*

Quòd si obstinato prorsus animo nonnulli, tanquam in eius verba & sententiam iurati, in omnibus ipsum sequi decreuere, ne vnâ cum ipso in foueam præcipientes ferantur, videndum illis erit. Pereat ergo omnino, & sua planè culpa pereat, qui data opera perire voluerit. Monstratus est error, detectæ dudum insidiæ, vt ne salus quidem ipsa (quod aiunt) si velit, seruare eos possit, qui tam nefandis calumnijs aures patefaciunt. Et de his quidem hæcenus.

Quòd si quis fortè dixerit, Bezae à me tractatum indigne, ei responsum esto, libenter sanè me id fateri & ingenuè. Quis enim effrænem hominis petulantiam compescere, pro dignitate & merito eius, posset, nisi tandem Deo victore ac vinâ dice coerceatur? Amen Amen. Et dicit
omnis populus Amen.

Paulus.

Vtinam abscindantur, qui vos conturbant.

CORRIGENDA

Pag. 1. lin 15. leg. vitiligator. 19. 18. pro Epistola 119. lege, sermone 139. Ibid. lin 24. leg. sermone 14. de verbis Domini. 31. 11. populum. 32. 11. habes. 45. 29. post primum (quomodo) ad de cœlum. 50. 11. oberrat. 55. 31. disperegam, situ. 66. 31. habere. 68. 17. Erisichtonis. 70. 20. tu. 73. 8. lege plenitudinis, & dele, seu; 73. 12. nos. 73. 30. est ipsius. 78. 5. pro est, lege dicitur. 78. 21. discedeti. 81. 16. pronuncjabunt. 87. 25. ibi. 91. 7. verum. 95. 24. iterum. 96. 3. dicat.